SVOBODA
Founded in 1893 in Jersey City, NJ
Published by the Ukrainian National Association

www.svoboda-news.com

СВОБОДА

Видає Український Народний Союз

Рік 120, ЧИСЛО 3, П'ЯТНИЦЯ, 18 СІЧНЯ 2013 РОКУ | 1893 | Vol. 120, No. 3, FRIDAY, JANUARY 18, 2013 | $1.00

Пам'ятаймо про Україну!

Що приніс нам минулий рік?

Бурхливий 2012 рік відійшов у минуле. Настав час згадати найголовніші події цього року. Схоже, деякі з них можуть визначати тенденції розвитку України на низку дальших років. Пропонуємо читачам міркування на цю тему київського кореспондента Юрія Луканова.

Юрій Луканов

До парляменту прийшла „Свобода“

Найпомітніша з минулорічних подій – це блискавична поява націоналістичної партії „Свобода“ у Верховній Раді.

Вона одержала понад 10 відс. голосів виборців і привела у парлямент 37 депутатів за мажоритарними округами. Це стало справжньою сенсацією. Ще два-три роки тому жоден з політичних аналітиків і оглядачів не прогнозував потрапляння „Свободи“ до парляменту. Вважали, що вона залишиться реґіональною партією на західній Україні.

Аналітики відзначали, що просування „Свободи“ відбувається за підтримки партії влади. Вони посилалися на те, що представники „Свободи“ стали постійно запрошуватися на популярні політичні зустрічі, куди представники інших опозиційних сил приходили набагато рідше. Це при тому, що головні телеканали жорстко контролювалися владою.

Крім того, один з найпотужніших українських олігархів Ігор Коломойський сказав якось, що „Свобода“ може стати з часом нормальною парламентською партією. Особливо пікантно ця репліка виглядає в світлі того, що І. Коломойський є діячем міжнародного єврейського руху. Тим часом єврейські кола часто звинувачують „Свободу“ в нео-нацизмі. Висловлювалася підозра, що І. Коломойський фінансував партію Олега Тягнибока, зокрема тому, що мав бізнесові інтереси на заході України, де свободівці домінують в органах влади.

О. Тягнибок пояснював, що очолювана ним партія є єдиною ідеологічною партією, тому у ній є багато щирих патріотів і чимало своїх акцій вона проводить безкоштовно, тоді як інші партії за участь в подібних заходах платять учасникам гроші. Провідник партії відзначав, що вона існує на фонди своїх членів і за підтримки патріотичного бізнесу. Правда, джерела свого фінансування він не оприлюднював.

Соціологи відзначають, що за „Свободу“ голосували навіть російськомовні українці, і серед її електорату високий рівень освіти. Причиною такого голосування став протест проти хижацької політики Віктора Януковича і його партії, котра відкрито грабує країну. Крім того, в гума-

(Закінчення на стор. 3)

Відійшов у вічність Михайло Горинь

Св. п. Михайло Горинь

ЛЬВІВ. – У ніч на 13 січня помер у Львові, на 83-му році життя, український дисидент, правозахисник, політв'язень радянських таборів Михайло Горинь. Останні місяці відомий українець важко хворів.

Василь Стус, Юрко Литвин, Олекса Тихий, Валерій Марченко, Михайло Сорока – це були люди, які вміли жертвувати, говорив Михайло Горинь за життя. Але і він належав до числа тих, які знали, що без жертовности не можна осягнути того, чого прагнеш. Він говорив, що не можна побудувати української держави, якщо не буде тих, які готові жертвувати всім. А коли такі люди є, то народ не є мертвий і безперспективний.

А ще для М. Гориня було важливим те, що, попри різні обставини, його друзі-дисиденти, і він у тому числі, вміли працювати. Він вирізнявся своєї інтеліґентністю і виваженістю. Був професійним психологом. Колишній дисидент Валентин Мороз, який разом з М. Горинем сидів у мордовських таборах, згадував: „Михайло Горинь цілий час був у центрі уваги українського дисидентства. Його ім'я завжди було чути. Він був добрий психолог, йому потім не вдалося повернутись до психології. Він щодо цього був продуктивний інтеліґент“.

М. Горинь народився 17 червня 1930 року на Львівщині, в селі Кнісело. Родину Горинів переслідувала радянська влада. У 1944 році Михайло з мамою були депортовані, але

(Закінчення на стор. 2)

5 лютого – прем'єра опери „Голодомор“

Олена Міщук

НЮ-ЙОРК. – У вівторок, 5 лютого, о 8-ій год. вечора, в приміщенні „Gerard W. Lynch Theater“ (John Jay College, 524 West 59th St.) відбудеться прем'єра опери „Голодомор“. Оперу на три сцени з фіналом (Голодомор. Червона земля. Голод) написав відомий композитор, диригент і музикознавець Вірко Балей.

Автор лібрето – поет, письменник та перекладач, один з засновників Ню-Йоркської літературної групи Богдан Бойчук. В основу лібрето покладено його п'єсу „Голод“. Прем'єра опери вперше введе в музичний обіг трагедію Голодомору-геноциду 1932-1933 років в Україні. Перед виставою, о 7:30, з вступною промовою виступить д-р Олександер Мотиль.

В опері порушено питання добра і зла, милосердя, прощення, зневіри, сили і слабкости людини. Увесь трагізм та жахіття Голодомору відобра-

(Закінчення на стор. 2)

Під час прем'єри опери „Голодомор“ 6 жовтня 2012 року в Національній філармонії України. Солісти – Джон Дайкерс і Тамара Ходакова, диригент – Віталій Протасов. (Фото: Вірко Балей)

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

США й надалі підтримуватимуть Україну

КИЇВ. — Про готовність США сприяти реформам в Україні Посол США в Україні Джон Тефт заявив 14 січня під час зустрічі з першим віце-прем'єр-міністром України Сергієм Арбузовим. „Посол побажав С. Арбузову успіхів на посаді першого віце-прем'єр-міністра та запевнив у готовності Сполучених Штатів і надалі підтримувати реформи в Україні", – йдеться у повідомленні прес-служби. У свою чергу, С. Арбузов наголосив на важливості стратегічного партнерства України з США. Під час зустрічі С. Арбузов і Дж. Тефт обговорили актуальні питання українсько-американських взаємин та пляни двосторонніх контактів на поточний рік, у тому числі у форматі Українсько-Американської Ради з торгівлі та інвестицій. *(УНІАН)*

Україна в ПАРЕ

КИЇВ. — Склад постійної делеґації Верховної Ради сьомого скликання в Парляментській асамблеї Ради Европи опублікований на офіційному сайті українського парляменту 14 січня. У її складі – 12 народних депутатів. Серед членів постійної делеґації ВР у ПАРЕ – депутати з фракції "Батьківщина" Володимир Ар'єв, Леся Оробець, Сергій Соболєв. Фракцію Партії Реґіонів у делеґації представляють Володимир Вечерко, Сергій Ківалов, Сергій Клюєв, Юлія Льовочкіна, Іван Попеску. У постійну делеґацію також увійшли Павло Рябікін (фракція „УДАР"), Петро Симоненко (Компартія України), Олександер Шевченко (фракція Всеукраїнського об'єднання „Свобода") і позафракційний депутат Лев Миримський. Також оголошені прізвища 12 заступників членів постійної делеґації. У попередньому скликанні ВР постійну делеґацію в ПАРЕ очолював І. Попеску. 21-25 січня в Страсбурзі відбудеться сесія ПАРЕ – перша після виборів в Україні. *(„Українська правда")*

Курултай кримських татар

СИМФЕРОПІЛЬ. — 12 січня у Симферополі завершила свою роботу п'ята сесія 5-го Курултаю кримськотатарського народу, за результатами якої прийнято принципово нове положення про систему виборів делеґатів національного з'їзду. Курултай також прийняв ряд документів, у тому числі звернення на адресу Президента України. Про це 13 січня повідомив делеґат Курултаю, керівник секретаріяту Меджлісу Заїр Смедляєв. „Головне досягнення прийнятої на Курултаї нової редакції „Положення про вибори делеґатів Курултаю" – відмова від двоступінчастої виборчої системи національного з'їзду. Віднині кримські татари зможуть самі висуватися в делеґати і особисто обирати своїх представників на курултай", – повідомив З. Смедляєв. Нова система виборів відповідає вимогам як міжнародного виборчого права, так і нинішнім політичним сподіванням кримських татар. У виборах безпосередньо зможуть брати участь як громадсько-політичні організації, партії, бльоки, так і окремі кандидати. Як зазначив З. Смедляєв, для усіх кандидатів в делеґати Курултаю введено єдиний грошовий внесок у розмірі 250 грн. Кількісний склад делеґатів Курултаю не змінився – 250 осіб. При цьому 50 осіб кандидуватимуть від громадських організацій і 200 – за мажоритарними округами. Згідно з новим положенням, один округ буде створено для кримських татар, які мешкають у Києві та Київській області, інші округи перебуватимуть у Криму і Узбекистані, де також мешкають кримські татари, котрі мають громадянство України. Крім того, делеґати Курултаю прийняли звернення на адресу Президента України Віктора Януковича і глав держав – учасників ОБСЕ, щодо майбутнього головування України в ОБСЕ, а також заяву про спроби реанімації сталінізму в Україні. *(„Укрінформ")*

Відійшов у вічність...

(Закінчення зі стор. 1)

зуміли втекти. У 1949 році М. Горинь вступив до Львівського університету, але його відрахували через те, що відмовився стати комсомольцем. Оскільки не хотів засмучувати рідних, то цілий рік провів у фолкльористичній експедиції. А вже у вересні 1953 року університет очолив академік Євген Лазаренко, який вирізнявся своєю людяністю і порядністю, і він посприяв поверненню М. Гориня у навчальний заклад.

До 1961 року М. Горинь учителював – викладав логіку, психологію, українську мову та літературу.

Від 1961 року займався науковою діяльністю, зокрема організував при Львівському підприємстві автонавантажувачів першу в СРСР експериментальну науково-практичну лябораторію психології і фізіології праці.

Водночас був активним шістдесятником, спілкувався з трьома Іванами – Світличним, Дзюбою, Драчем, іншими відомими українцями. Розповсюджував заборонену літературу.

Заарештований 26 серпня 1965 року за „антирадянську аґітацію" (ч. 1 ст. 62 і ст. 64 Кримінального кодексу УРСР). 18 квітня 1966 року на закритому засіданні Львівського обласного суду в одній справі з братом Богданом Горинем, Михайлом Осадчим і Мирославою Зваричевською засуджений на шість років таборів суворого режиму.

Хвиля арештів 1965 року принесла в політичні табори Мордовії пожвавлення: там з'явився самвидав, був налагоджений вихід інформації в Україну і за кордон. Національні громади політв'язнів консолідувалися в акціях протесту. За пропаґанду і розповсюдження самвидаву серед в'язнів 18 липня 1967 року суд Зубово-Полянського району Мордовської АРСР присудив М. Гориневі три роки ув'язнення у Владимирській тюрмі. Звідти він теж зумів передати в Україну інформацію про становище в'язнів. Тим часом Іван Гель видав самвидавом книжку М. Гориня „Листи з-за ґрат" (1971).

Звільнений 26 серпня 1971 року. У Львові, де мешкала сім'я, його не прописали. Під загрозою бути звинуваченим у „дармоїдстві" М. Горинь мусив улаштуватися машиністом на будівництві хемічного комбінату в Рівненській області. З вересня 1972 працював кочегаром у котельнях Львова, з 1977 року – психологом на заводі „Кінескоп". Опікувався родинами політв'язнів.

Брав участь у виробленні основоположних документів створеної 9 листопада 1976 року Української Громадської Групи сприяння виконанню Гельсінкських угод (Українська Гельсінкська Група), де визначив собі місце в другому ешелоні. Після арештів засновників УГГ взяв на себе видання її Інформаційного бюлетеня, підготував числа 4-7.

Упродовж 1981 року в помешканні Горинів відбулося шість обшуків. Під час обшуку 23 березня йому підкинули зфабрикований від імені УГГ документ у зв'язку зі справою Івана Кандиби, а 28 листопада – текст на 15 сторінках під малограмотною назвою „Соціяльні дослідження механізму русифікації на Україні" (треба б „соціологічні").

3 грудня 1981 року, після 13-годинного обшуку, М. Гориня знову заарештували. У слідства не було доказів проти нього. На знак протесту проти фабрикування „справи" він оголосив голодування і відмовився брати участь у попередньому розслідуванні. Десятого дня стався серцевий напад. 25 червня 1982 року М. Горинь був засуджений за ст. 62 ч. 2 і ст. 179 КК УРСР (антирадянська аґітація і пропаґанда та відмова дати покази у справі І. Кандиби) на 10 років позбавлення волі в таборах особливого режиму та п'ять років заслання.

12 листопада 1982 прибув етапом до табору ВС-389/36, селі Кучино Чусовського району Пермської области, де був прийнятий співкамерниками до УГГ. Обговорював з Ю. Литвином проблему реформування УГГ, написав психологічні нариси про співкамерників О. Тихого, В. Марченка, Ю. Литвина, про В. Стуса.

Хворів запаленням нирок, гіпертонією, аритмією. У травні 1984 в М. Гориня стався інфаркт міокарду. 28 листопада 1986 року етапований до Львова, де після другого інфаркту його поклали до лікарні. Повернули етапом на Урал. Улітку 1987 року стояв перед загрозою загибелі. У зв'язку з ґорбачовською „перебудовою" помилуваний 2 липня 1987 року, 1990 реабілітований. Він одразу зайнявся активною громадсько-політичною діяльністю – працював у Народному Русі, заснував Республіканську християнську партію, був одним з головних організаторів „Ланцюга Злуки" між Львовом і Києвом у 1990 році.

У 1988 році М. Горинь, Зеновій Красівський, В'ячеслав Чорновіл підписали „Звернення Української Гельсінкської Групи до української та світової громадськости" про відновлення її діяльности, у цьому ж році на багатотисячному вічі у Львові брати Горині, Михайло і Богдан, зачитали „Декларацію принципів Української Гельсінкської Спілки".

У 1990 році М. Гориня було обрано депутатом Верховної Ради, від 2000 року він очолював Українську Всесвітню Координаційну Раду, опікувався українською діяспорою.

Три роки тому вийшла книжка М. Гориня „Запалити свічку". Це автобіографічна розповідь, спогади про друзів-політв'язнів, світлини, документи. „Краще засвітити одну свічку, ніж усе життя проклинати пітьму" – цього життєвого креда дотримувався М. Горинь.

За вагомий особистий внесок у справу консолідації українського суспільства, становлення української державности, утвердження ідеалів свободи і незалежности М. Горинь був удостоєний ордена „За заслуги" III ступеня (1998), ордена Князя Ярослава Мудрого (2000), ордена „За заслуги" II ступеня (2005), ордена „За мужність" I ступеня (2006), „Ордена Свободи" (2009).

Поховали відомого українця Михайла Гориня 15 січня у Львові, на Личаківському цвинтарі.

Радіо „Свобода" (Галина Терещук),
Харківська правозахисна група
(Борис Захаров, Василь Овсієнко)

5 лютого...

(Закінчення зі стор. 1)

жені на прикладі двох доль – Чоловіка та Жінки. Роль Чоловіка виконує американський оперний співак Джон Дайкерс, який здобув всесвітнє визнання після виконання партії Мао Дзе-Дуна у прем'єрній постановці опери Джона Адамса „Ніксон в Китаї". Постать Жінки відтворює молода, талановита і вже досвідчена співачка Лаура Бон, переможниця та лавреат міжнародних конкурсів оперного співу, стипендіятка премії Лучіяно Павароті 2010 року.

В опері окремі сцени вирішено засобами балету, пантоміми та оркестри. Також передбачене широке використання мультимедійних елементів – трансляція уривків з фільмів 1930-их років, кінохроніки, радіопрограм, автентичних записів тогочасної музики, промов „вождів".

Ідея створення опери, присвяченої темі Голодомору, виникла у В. Балея ще у середині 1980-их років. Режисером мав бути Юрій Іллєнко. Але через фінансові труднощі опера так і не була закінчена. Стипендіяльна підтримка Українського Наукового Інституту в Гарварді, надана в 2007 році, допомогла закінчити задумане. Вперше публіка мала змогу познайомитись з уривками твору у листопаді 2008 року, спочатку в Гарварді, в рамках міжнародної конференції з нагоди 75-ліття Голодомору, а за кілька днів – в Ню-Йорку для дипломатів в ООН.

Після невеликої перерви опера прозвучала у 2011 році у камерному виконанні в Лас-Веґасі і 6 жовтня 2012 року в програмі міжнародного музичного фестивалю „Київ Мюзик-Фест", у супроводі симфонічної оркестри Національної філармонії України, де отримала позитивні рецензії професійного музичного середовища.

Прем'єра 5 лютого представить оперу в супроводі камерного ансамблю під диригуванням В. Балея та десятиголосого камерного хору.

Ціна квитка 25 дол. для дорослих та 15 дол. для осіб старшого віку і дітей. Квитки можна буде придбати при вході до театру в день прем'єри, хоча краще їх замовити заздалегідь в інтернеті: www.brownpapertickets.com/event/309670, телефоном: (800) 838-3006, або поштою в Goetz Public Relations, 144 Waverly Place, New York, NY 10014. Також можна буде придбати квитки в окремих українських установах в Ню-Йоркському „East Village".

Що приніс...

(Закінчення зі стор. 1)

нітарній сфері вона сприяє русифікації України – а це не подобається і проукраїнськи налаштованим російськомовним українцям.

Домінуючою є версія, згідно з якою В. Янукович має намір на президентських виборах 2015 року піти шляхом колишнього Президента Леоніда Кучми. 1999 року за рахунок політичних технологій Л. Кучма вивів у другу туру з собою „червону загрозу" в особі провідника комуністів Петра Симоненка і переміг його. В. Янукович нібито збирається виростити в особі О. Тягнибока „націоналістичну загрозу", яку він також виведе в другу туру і яку переможе. Східній, прорадянський електорат нібито мусить боятися націоналістів і тому віддасть свої голоси за зрозумілого їм В. Януковича.

За інформацією з кулуарів, Партія Регіонів розраховувала одержати на межі прохідного бар'єру – відсотків 5-6. Але реальні результати вразили владу. Тепер лунають голоси про те, що О. Тягнибок не є аж таким простим суперником. На тлі погіршення економічної ситуації його популярність може зростати навіть на сході країні, і він буде здатен перемогти кандидата від влади.

Аналітики пропонують „Свободі" відмовитися від відвертих дурниць у своїй програмі, на зразок заборони абортів, і спробувати перетворитися на поміркованішу націонал-демократичну партію. Тоді її кандидат, мовляв, матиме більшу підтримку на виборах глави держави і матиме шанс перемогти.

Уряд А-А

Незадовго до Нового року сталася друга за значимістю подія в політичному житті: В. Янукович призначив новий уряд на чолі зі старим прем'єр-міністром Миколою Азаровим. Першим заступником він поставив недавнього голову Національного банку України Сергія Арбузова. Так би мовити – уряд А-А.

Про відставку М. Азарова з посади прем'єр-міністра говорили ледь не від самого його призначення після перемоги В. Януковича на президентських виборах 2010 року. Домінуючою темою в аналізах була думка, що М. Азаров під час кризи має зібрати на себе весь неґатив від економічної кризи і тоді, мовляв, його відішлють у відставку.

Причинами його призначення називали відсутність президентських амбіцій – а це значить, що він не використовуватиме посадове крісло для підвищення рейтинґу з метою подальшої боротьби за президентську посаду. Ще одна важлива риса – цілковита льояльність до В. Януковича і його найближчого оточення.

Одним з головних завдань М. Азарова було домовитися з Кремлем про нормалізацію ціни на російський газ, яка після угоди, укладеною Юлією Тимошенко 2009 року, стала найвищою в Европі. Глава уряду це завдання не виконав, до останнього часу він повторює, наче мантри, оптимістичні слова про те, що росіяни підуть назустріч. А ціна, тим часом, не падає.

Тим не менше, М. Янукович не знімає М. Азарова з посади. Бо він забезпечував можливість збагачення найближчому оточенню В. Януковича, яке в народі назвали „сім'єю". Насамперед тому, що це угруповання очолює старший син президента Олександер Янукович – за професією стоматолог, який за час президентства свого батька стрімко увірвався до числа найбагатших людей України. Серед методів збагачення – банальне відбирання бізнесів за підтримки міліції, прокуратури, митників, податківців. Тиск на власників найбільш апетитних бізнесів здійснювався через відкриті напади на підприємства, порушення кримінальних справ, безпідставного затримання товарів на митниці тощо.

Власники мусили передавати контролю над своїми підприємствами представникам „сім'ї", боячись переслідувань.

М. Азаров ніколи не відрізнявся красномовством. Але останнім часом особливо посилився потік дурниць з його вуст. Наприклад, після першого снігу він радив громадянам не чекати комунальних служб, а брати до рук лопати і самим розчищати свої території. Громадяни сміялися і у відповідь ставили запитання: „Для чого ми платимо податки? Чи не для того, щоб комунальні служби добре працювали?".

Відставку М. Азарова разом з його урядом на початку грудня сприйняли як належне, бо він уже перетворився на комічного персонажа. Почали гадати, хто ж стане новим главою Кабінету міністрів і чи означатиме це зміну курсу. Припускали, що новим прем'єр-міністром стане представник „сім'ї" голова Національного банку С. Арбузов.

Однак, зненацька В. Янукович знову висунув відданого йому М. Азарова. Після певного опору з боку опозиції його все ж таки знову обрали главою уряду. Призначення першим віце-прем'єром голови Нацбанку С. Арбузова витлумачують як прагнення підготувати заміну М. Азарову, мовляв, нехай собі С. Арбузов увійде у курс справ і тоді стане повнокровним господарем уряду, який має забезпечити перемогу В. Януковичеві на виборах президента 2015 року.

Втім, сам С. Арбузов запам'ятався не менш епатажними ніж азаровські пропозиціями. Він вносив до парляменту законопроєкт, згідно з яким при продажі валюти громадяни мали б сплачувати 15-відс. податок. Іншими словами, глава нацбанку пропонував банально відбирати 15 відс. прибутків громадян. Ця пропозиція викликала шалену критику і не була підтримана. Але критики відзначили, що вона свідчить про низьку кваліфікацію голови НБУ.

Призначаючи новий Кабінет міністрів, В. Янукович своїм указом створив Міністерство доходів і зборів, якому підпорядкував митницю і податкову службу. Одразу зазвучали підозри, що ця нова установа має на меті посилити контролю над фінансовими потоками в країні і домогтися того, щоб опозиція не мала належних джерел фінансування на майбутніх президентських виборах. Ще одне завдання: посилити податковий тиск на громадян.

Основна характеристика нового уряду полягає в тому, що в ньому значно посилилися позиції „сім'ї" і ослабилися позиції олігархів – насамперед Дмитра Фірташа і Ріната Ахметова. Оглядачі відзначають, що таким чином В. Янукович прагне залишити при собі лише винятково відданих особисто йому і „сім'ї" людей з перспективою на президентські вибори 2015 року.

Однак, скептики твердять, що всі пляни В. Януковича може поламати криза, до якої Україна не готова. Фінансове становище громадян буде погіршуватися, і це погіршить шанси нинішнього президента обратися вдруге.

З „Евро-2012" повернулися усі

Найгаласливішим і помітним в минулому році святом був чемпіонат Европи з футболу „Евро-2012". Задовго до його початку соратники В. Януковича, на зразок депутата Вадима Колісниченка і Міністра освіти Дмитра Табачників, ретельно попрацювали над тим, щоб Україна з боку бачилася ксенофобською країною. Вони часто давали оцінки, згідно з якими в країні домінують нацисти, здійснюється героїзація тих, хто воював на боці Гітлера тощо. Результат не забарився. З вуст деяких англійських спортовців звучали навіть вмовляння своїх співвітчизників не їхати до нас через ризик повернутися в труні.

Тим часом повернулися всі. Під час чемпіонату і по його завершенні чужоземці розповідали в засобах масової інформації, що українці виявилися толерантною нацією, і висловлювали вдячність за гостинність.

Крім моральної, команда В. Януковича отримала ще й матеріяльну сатисфакцію. Первинний кошторис на будівництво інфраструктури для „Евро-2012" – стадіони, летовища, залізниці був перевищений у кілька разів. Будівництво велося за набагато вищими цінами від европейських. Численні розслідувані вказували, що завдяки тіньовим схемам численні кошти пішли до кишень можновладців, відповідальних за організацію чемпіонату Европи.

Вищезазначені головні події – це лише суб'єктивні уявлення автора цих рядків. Комусь може інші більше сподобалися. Наприклад, програма доступне житло. Вона передбачала пільгові кредити для молоді на будівництво житла. Однак, програма провалилися. Але не може бути такого, що нинішня владна команда не збагатилася від цього. Вона гріє руки на всьому. Навіть на провалах.

Київ

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

Україною досі керують „гомо советикус"

КИЇВ. — Колишній голова Верховної Ради та чинний керівник парляментського комітету з питань національної безпеки та оборони Володимир Литвин вважає, що серед нинішних політичних еліт мало людей, не пов'язаних з працею в радянських структурах. Про це він сказав 14 січня, коментуючи останні призначення Президента України. „Я розумію політичні оцінки, які переходять у політичні звинувачення. У нас дуже повільно відбувається процес зміни поколінь. І практично у нас обмаль людей, які приходять на високі посади, які не мали б радянського минулого, які б не були так чи інакше пов'язані з працею у межах єдиного Радянського Союзу", – заявив В. Литвин. На його думку, висловлюючи звинувачення на адресу кадрової політики глави держави, треба враховувати об'єктивні фактори. „Це рішення Президента України. За чинною Конституцією, він має повне право на такі призначення, не ставлячи до відома Верховну Раду, не отримуючи згоду від парляменту. Раніше відносно спецслужби, Служби безпеки України, потрібно було відповідне рішення Верховної Ради", – нагадав парляментарій. При цьому він додав, що парлямент контролюватиме діяльність „силових" органів. *(„Газета по-українськи")*

Міністри України і Росії у Чернівцях

ЧЕРНІВЦІ. — До Чернівців для проведення чергового засідання Підкомітету з міжнародного співробітництва українсько-російської міждержавної комісії 13 січня прибули міністри закордонних справ України Леонід Кожара та Росії Сергій Лавров. Засідання почалось у Чернівецькому національному університеті ім. Юрія Федьковича. Повідомляється також, що близько 100 активістів Всеукраїнського об'єднання (ВО) „Свобода" спробували пікетувати захід, проте були зупинені міліцією. Напередодні Апеляційний суд Чернівецької области заборонив „Свободі" та ще сімом опозиційним партіям, зокрема „Батьківщині" та „Фронту Змін", проводити акції протесту під час зустрічі дипломатів. Проте, голова обласної організації ВО „Свобода" Віталій Мельничук заявив, що запланований протест все одно відбудеться. *(Бі-Бі-Сі)*

Рада призначила І. Соркіна головою НБУ

КИЇВ. — Верховна Рада України 11 січня призначила Ігоря Соркіна головою Національного банку України. За призначення нового голови Нацбанку проголосував 231 народний депутат. При цьому три опозиційні фракції назвали процес незаконним, заявивши про факти неперсонального голосування. Експерти та журналісти називають мільйонера І. Соркіна людиною Сергія Арбузова і, відповідно, менеджером, який не зможе вести самостійну політику і буде лобіювати інтереси „сім'ї" Віктора Януковича. Крім того, українські засоби масової інформації з'ясували, що батько голови НБУ В'ячеслав Соркін є першим заступником начальника Департаменту з інвестицій та будівництва російського газового монополіста „Газпром". В опозиції побачили в цьому конфлікт інтересів. Тим часом, стало відомо, що сам І. Соркін свою кар'єру в НБУ почав з освітою інженера з експлуатації бронетанкової техніки. Серед іншого, Рада у черговий раз відмовилася декриміналізувати статті Кримінального Кодексу, за якими засуджені Юлія Тимошенко та Юрій Луценко. Голосуванню з цього питання передував виступ жінок-депутатів опозиційних фракцій на чолі з Олександрою Кужель. Зібравши соратниць біля трибуни, О. Кужель вимагала зустрічі з Ю. Тимошенко, зняття камер спостереження у медустанові, де вона проходить курс лікування, а також заміни охоронців біля її палати. Також представниці парляментської опозиції зажадали надання можливості лікуватися в незалежній клініці Ю. Луценку. „Якщо цього не буде виконано, ми обіцяємо жіночий бунт", – заявила О. Кужель. *(„Кореспондент")*

АМЕРИКА І СВІТ

Б. Обама – про бюджет і зброю

ВАШІНҐТОН. — 14 січня у Білому Домі відбулася прес-конференція Президента Барака Обами, на якій він закликав Конґрес негайно підвищити межі на бюджетні запозичення та сказав, що підтримує нові розсудливі обмеження на вогнепальну зброю і що докладатиме зусиль, щоб запевнити безпеку в країні. За несповна тиждень до початку другого терміну на президентській посаді Б. Обама сказав, що було б „сміховинним", якби його опоненти в Конґресі не брали до уваги справи підвищення протягом найближчих тижнів межі на запозичення, яка нині становить 16.4 трлн. дол. США вже досягли меж на запозичення, але мають досить грошей, щоб платити свої рахунки протягом кількох тижнів. Президент заявив, що межі на запозичення слід підвищити не тому, щоб уряд міг збільшити свої витрати, але щоб виконати поточні фінансові зобов'язання. Щодо контролі вогнепальної зброї, то Президент сказав, що він очікує отримати список „розсудливих і збалансованих кроків" від спеціяльної групи експертів щодо запобігання насильству з використанням вогнепальної зброї. Президент запевнив, що матиме зустріч з віце-президентом Джозефом Байденом, який очолює групу експертів, для обміркування пропозицій. *(„Голос Америки")*

ООН підтримала втручання Франції у Малі

НЮ-ЙОРК. — Усі члени Ради безпеки ООН підтримали військове втручання Франції у Малі. Генеральний секретар ООН Бан Кі-Мун висловив сподівання, що інтервенція Франції допоможе відновити „конституційний порядок і територіяльну цілісність Малі". Ситуація у Малі загострилася наприкінці минулого тижня. Бойовики екстремістських угруповань нападали на урядові війська у центральній частині країни, внаслідок чого малійська влада оголосила про запровадження надзвичайного стану на усій території країни. 14 січня Рада безпеки зібралася на надзвичайну нараду у Ню-Йорку на прохання Франції. Після наради представник Франції в ООН Жерар Аро заявив, що Париж хотів би швидшого прибуття до Малі військ Африканського союзу, які повинні взяти на себе виконання військової акції. Ухвалена в грудні 2012 року резолюція Ради Безпеки ООН дозволяє силам Африканського союзу в складі 3,000 осіб допомогти армії Малі витіснити сили туареґів й ісламістів з північних територій країни, захоплених після військового перевороту в березні 2012 року. Африканські військові почнуть прибувати до Малі на початку наступного тижня. Водночас представник Франції в ООН визнав, що покищо незрозуміло, як відбуватиметься передання контролі над військовою акцією. Раніше міністер закордонних справ Франції Лоран Фабіюс заявив, що Париж не візьме на себе ролі єдиного ґаранта безпеки в реґіоні. Однак, французькі засоби масової інформації припускають, що військова присутність Франції в Малі буде швидко рости і триватиме довго. *(Бі-Бі-Сі)*

У центрі Лондону впав гелікоптер

ЛОНДОН. — Внаслідок зіткнення гелікоптера з будівельним краном у районі Воксгол у центральному Лондоні 16 січня вранці загинуло двоє осіб. За однією з версій, причиною падіння стало зіткнення гелікоптера з краном. Про це того ж дня повідомила місцева поліція. „Вертоліт зачепився за будівельний кран на південному березі ріки Темзи у районі станції метро Воксгол", – заявили у поліції. За відомостями очевидців, на місці аварії стався могутній вибух, внаслідок якого виникла пожежа. За деякими даними, на борту гелікоптера знаходився тільки пілот. Однак, як заявили у місцевій поліції, покищо рано говорити про число жертв. *(„Укрінформ")*

НА ТЕМИ ДНЯ

Українська преса в Словаччині – під загрозою

Микола Мушинка

Реґіональна рада Союзу русинів-українців Словаччини в Пряшеві щороку влаштовує кілька „акцій", спрямованих на вшанування визначних діячів культури свого реґіону, найчастіше – при їх життєвих ювілеях. Останньою з них було вшанування 70-ліття українського письменника Михайла Дробняка (1942-1984). Тоді ж організатори провели бесіду з журналістом Мирославом Ілюком з нагоди його 70-річчя.

Вечір відбувся 12 грудня 2012 року у кав'ярні-цукерні „Вікторія" (раніше „Верховина"), а модерували його близькі друзі ювілярів: Єва Олеар та Степан Крушко. Представляючи публіці ці дві творчі постаті, Є. Олеар підкреслила, що обидва вони були нерозлучними друзями. Разом в Пряшеві вчилися на катедрі української мови та літератури Університету ім. Павла Й. Шафарика, разом мешкали в гуртожитку, а після закінчення університету разом працювали в українських засобах масової інформації.

М. Дробняк, автор поетичних збірок „Розлуки і зустрічі" (1967), „Смуги світла" (1969), „Очі в долонях" (1994), „Колосся надії" (1975), „Шепіт землі" (1981) , „Стріти людину" (1983), „Вістря днів" (1986) та романів „Далини" (1978), „Шумовиння часу" (1979), „Райдуги" (1982), відійшов з життя в розквіті творчих сил – 42-річним.

Його ровесник М. Ілюк тягне шлею головного редактора єдиної української газети у Словаччині „Нове життя" вже 22-ий рік. Якщо раніше („за комуни") в газеті працювало вісім державою оплачуваних редакторів, нині він один виконує функцію шеф-редактора, технічного

Консул України в Пряшеві Світлана Свищева вітає Мирослава Ілюка з ювілеєм. (Фото: Микола Мушинка)

редактора, складача текстів, коректора та дистрибутора газети – без реґулярної платні. На щастя, є в нього невеличка „стареча" пенсія, яка дозволяє йому зводити кінці з кінцями.

На запитання модератора С. Крушка, як він дає собі ради в таких складних обставинах, М. Ілюк відповів: „Без любови до свого народу і без поваги до читачів таку роботу виконувати не можна. Від липня минулого року я за свою працю не одержав ні цента. Влада скупа щодо потреб національних меншин, часто обтинає й ті мінімальні суми, без яких видати газету неможливо, як це сталося з нашою газетою в минулому році. Вкрай незадовільна ґрантова система підтримки національної преси в Словаччині може невдовзі підірвати існування української преси. Додаймо, що ґранти

(Закінчення на стор. 9)

Незабутня зустріч сумівців з Владикою Любомиром Гузарем

Віктор Курилик

КИЇВ. – 9-11 листопада 2012 року в приміщенні Центру Національного Відродження відбувся Пленум Світової Управи Спілки Української Молоді (СУМ). Поряд з обговоренням нагальних питань розвитку СУМ у різних країнах світу, делеґати Пленуму, на якому Америку представляли голова Крайової Управи (КУ) друг Андрій Бігун та голова Виховної Ради подруга Марія Поліщук, зустрілися з колишнім предстоятелем Української Греко-Католицької Церкви (УГКЦ) кардиналом Любомиром Гузаром.

Владика Любомир відповів на запитання делеґатів, в який спосіб СУМ та інші молодіжні організації можуть впливати на християнську молодь, а також поділився спогадами про свої зустрічі з сумівцями по світі; зокрема про свій досвід настоятеля парафії у Кергонксоні, Ню-Йорк, та капеляна сумівських таборів в Еленвілі, Ню-Йорк.

Учасники Пленуму від імені світової сумівської родини вручили Блаженнішому Любомирові Почесну відзнаку Архистратига Михаїла і висловили подяку за віддану працю в ділянці виховання української християнської молоді. Владика висловив побажання, щоб ця Почесна відзнака разом зі світлиною з відвідин Оселі в Еленвілі Партріярхом УГКЦ Йосипом Сліпим у 1968 році залишилася на Оселі на згадку для сумівської молоді.

Національно свідома українська молодь, зокрема сумівська, знає, як тісно доля Владики Любомира переплетена з історією українського народу в XX ст. Московське поневолення України після відходу нацисиької Німеччини у 1940-их роках та неможливість відстояти незалежність, незважаючи на героїчну самопожертву Української Повстанської Армії, зумовили повоєнну міґрацію українців по цілому сві-

(Закінчення на стор. 8)

Делеґати Світового Пленуму СУМ у Києві в листопаді 2012 року. (Фото: Святослав Липовецький)

Канадський і Український музеї співпрацюватимуть у темі Голодомору

Даґмара Турчин-Дувірак

ТОРОНТО. – 29 листопада минулого року Наукове Товариство ім. Шевченка разом з Українським Канадським Дослідно-Документаційним Центром (УКДДЦ) приймали визначних гостей – представників Канадського Музею Прав Людини з Вініпеґу – заступника директора Жиля Ейбера та куратора і дослідника доктора Клинта Кирла, а також відомих істориків з Києва – завідуючого Відділу історії України 1920-1939-их років Національної Академії Наук України Станіслава Кульчицького, першого заступника Національного музею „Меморіял пам'яті жертв Голодоморів в Україні" Лесю Онишко.

Як відомо, навколо Музею Прав Людини в Канаді в українській громаді вже досить довго триває дискусія щодо недостатнього висвітлення в експозиціях музею теми Голодомору в Україні 1932-1933 років, що винищив мільйони українських селян. Акції та петиції, підтримані провідними українськими організаціями, не змінили позиції дирекції музею: Голодомор не матиме окремої експозиції, а буде представлений поряд з іншими злочинами супроти людства. Однак, тим не менше, представники Канадського Музею Прав Людини, йдучи назустріч українській громаді, зробили важливий крок – підписали меморандум про співпрацю з співробітниками Музею-меморіялу у Києві.

Зустріч 29 листопада з українською громадськістю Торонто якраз і була одним з заходів, який започаткував цю співпрацю.

На початку, після привітання голови УКДДЦ проф. Юрія Даревича, слово було надано гостям з Вініпеґу. Ж. Ейбер подякував організаторам вечора за запрошення та наголосив, що вбачає головне завдання музею в тому, щоб такі злочини, як Голодомор в Україні, більше ніколи не повторилися в майбутньому. Д-р К. Кирл розповів детальніше про концепцію музею, який буде не лише зібранням історичних документів та фактів, а передусім навчальним закладом та дослідною установою. Голодомор, на його думку, – це історія, болюча не лише для українців, а для всього людства. Співпраця з Музеєм-меморіялом у Києві допоможе розбити мовчання навколо цього злочину сталінського режиму супроти українського народу, що досі панує у світі.

Далі слово було надано гостям з України. Д-р С. Кульчицький, якого представив проф. Орест Субтельний, є одним з найавторитетніших знавців історії України 1920-1930-их років. У своїй стислій, але надзвичайно змістовній доповіді „Український Голодомор: чому і як?" д-р С. Кульчицький зупинився на головних механізмах Голодомору. У 1920-1930-их роках в СРСР була встановлена абсолютна державна влада, зосереджена в руках невеличкої групи, очолюваної Йосифом Сталіним. Тотальна контроля державою населення залежала від цілковитого знищення приватної власности, тому першочерговим завданням Й. Сталіна стала ліквідація ще відносно менше залежного від держави українського селянства. Й. Сталін відверто боявся України, боявся національного та соціяльного вибуху, що могли б привести до втрати України, а отже – катастрофи для комуністичної держави.

Щоб приборкати непокірне селянство, що відмовлялося працювати в колгоспах, Й. Сталін спочатку наклав на Україну непосильну „продрозкладку", яка призвела до голоду в 1931-1932 роках. Наступним кроком стали декрети про натуральні кари – тобто вилучення від селян, що були неспроможні дати зерно, всіх інших харчових продуктів, що, у свою чергу, означало приречення людей на неминучу смерть. Так на „чорні дошки", тобто, списки сіл, що не могли дати неймовірну кількість хліба, яку від них вимагала влада, була поставлена фактично вся Україна. А далі – фізична блькада, тобто загони військ оточили визначені владою райони, позбавивши селян можливости рятувати їхнє життя втечею та прирікаючи їх на неминучу смерть...

Наприкінці кандидат історичних наук Л. Онишко, яку представляла проф. Марта Дичок, розповіла про Національний музей „Меморіял пам'яті жертв Голодоморів в Україні", ілюструючи свою доповідь промовистими відеоматеріялами. Музей-меморіял, споруджений за ініціятиви Президента Віктора Ющенка, розташований в центральній частині Києва, на високому схилі Дніпра, неподалік Києво-Печерської Лаври. Меморіял включає багато символів: це і 34-метрова „Свіча Пам'яті", і розбиті „Жорна Розпачу", і „Жага до Свободи" – образ лелеки, що рветься в небо, і „Брама Пекла", і „Вівтар Пам'яті" (зерно у вівтарі символізує мільйони померлих), і „Дзвін Пам'яті", і „Сходи Спогадів", і алея „Чорні Дошки України". Та мабуть, найзворушливішим і найпромовистішим у Меморіялі є проста скульптура – постать дівчинки з колосками в руці, що нагадує про мільйони померлих дітей – найневинніших жертв цього страшного злочину. Саме до дівчинки люди приносять вінки, квіти, хліб, печиво і цукерки, так вшановуючи пам'ять тих, про кого нам не можна ніколи забути.

Співпраця Музею в Канаді та Музею-меморіялу в Україні, свідками якої ми стали в Торонто 29 листопада, має стати тим важливим чинником, що сприятиме поширенню правди про Голодомор в Україні в усьому світі.

Даґмара Турчин-Дувірак – пресовий референт Наукового Товариства ім. Шевченка в Канаді.

Учасники зустрічі 29 листопада 2012 року в Торонто. Зліва: Леся Онишко, Жіль Ейбер, Марта Дичок, Клинт Кирл, Святослав Кульчицький, Дарія Даревич, Юрій Даревич. (Фото: Филип Рослин).

АМЕРИКА І СВІТ

С. Лавров – за рух у два напрями

МОСКВА. — Керівництво Росії і України не бачить суперечностей між прагненням обох країн до зміцнення зв'язків з Европою і посиленням взаємодій на просторі Співдружности Незалежних Держав (СНД). Про це 13 січня заявив глава Міністерства закордоних справ Росії Сергій Лавров перед початком переговорів зі своїм українським колеґою Леонідом Кожарою. „Наші країни самі визначають першочерговості своєї політики на европейському напрямі, проте нас об'єднує спільна зацікавленість у будівництві єдиної Европи без розділових ліній, тому ми не бачимо суперечностей між зближенням наших країн з европейськими структурами і поглибленням різноформатних інтеґрації на просторі СНД, оскільки мова йде про два взаємодоповнюючих напрямки наших дій", – сказав С. Лавров. Він також заявив про високий рівень контактів між Росією і Україною на різних рівнях і зазначив, що Україна є провідним торговим партнером для Росії на просторі СНД. *(„Українська правда")*

„Марш проти негідників" у Москві

МОСКВА. — На „Марш проти негідників", акцію протесту 13 січня у Москві проти заборони всиновлення російських сиріт американськими громадянами, вийшли десятки тисяч осіб. У заяві на проведення демонстрації йшлося про 20 тис. осіб. Маршрут проведення ходи організатори ухвалили з московською мерією. Маршрут проходив від Страстного бульвару до проспекту Сахарова. Люди вийшли на протест з плякатами: „МакКейн, всинови Путіна!", „У скажений принтер засмоктало дітей!", „У мами немає національности!". Основні вимоги опозиції – скасування закону про заборону всиновлення дітей-сиріт громадянами США, а також розпуск Держдуми та Ради Федерації, які ухвалили цей закон. „Закон Діми Яковлева" набув чинности 1 січня. Він став відповіддю влади Росії на ухвалений у США „Акт Маґнітського", яким введено візові санкції стосовно ряду російських чиновників, які мають відношення до загибелі юриста Сергія Маґнітського у московському слідчому ізоляторі. Частина спостерігачів вважають акцію 13 січня спізнілою, і критикують Координаційну раду опозиції за повільність. Раніше США висловили стурбованість щодо ухваленого російською Держдумою законопроєкту. Білий Дім наголосив, що доля дітей не повинна вирішуватися, виходячи з політичних міркувань. За даними російського Міністерства освіти і науки, громадяни США частіше за інших чужоземців всиновлюють дітей з Росії. Тільки у 2011 до Америки вирушили 956 з 3,400 усиновлених за кордон дітей; 89 з них – інваліди. *(Бі-Бі-Сі)*

Г. Карзай у Вашінґтоні

ВАШІНҐТОН. — Президент США Барак Обама і афганський провідник Гамід Карзай обговорили 11 січня у Вашінґтоні питання про чисельність американського континґенту, який залишиться в Афганістані після 2014 року. „Число військових і те, які завдання вони виконуватимуть, будуть уточнені у двосторонній угоді з безпеки, яку ще належить укласти", – йдеться у повідомленні Білого Дому. Б. Обама на переговорах запевнив Г. Карзая, що США не прагнуть зберегти в Афганістані постійні військові бази після 2014 року. До 2014 року військове командування НАТО плянує повністю передати афганським військовим контролю над безпекою у своїй країні. Проте США хочуть залишити в Афганістані порівняно невелике число військових і після 2014 року. Крім того США пообіцяли якнайшвидше завершити передання ув'язнених в Афганістані під юрисдикцію афганського уряду, а також надати допомогу владі країни у створенні надійної пенітенціярної системи. Г. Карзай перебував у Вашінґтоні, де мав зустрічі з Б. Обамою та іншими ключовими фіґурами уряду, але жодних остаточних рішень на переговорах не було прийнято. *(„Кореспондент")*

Опозиція повинна стати всенародною

У попередній редакційній статті (ч. 2, з 11 січня) ми подали склад оновленого уряду України і зробили висновок, що він продовжує залишатися неукраїнським. Нічого дивного, якщо врахувати, що вся влада в країні належить антиукраїнській Партії Реґіонів. За цієї влади зміни можуть відбуватися лише в гірший бік. Гіршим став і цей нібито новий уряд. Погоджуємося з народним депутатом Олесем Донієм, який вважає, що цей уряд „вже не просто проросійський – він відверто російський".

А хіба не свідчить про це кандидатура Ігоря Соркіна, котру Президент Віктор Янукович 9 січня запропонував на пост голови Національного банку України? Виявляється, батько цього І. Соркіна, В'ячеслав Соркін, є одним з керівників російського „Ґазпрому". Або візьмімо нового голову Служби безпеки України Олександра Якименка, він – недавній офіцер, вже в часи української незалежности, російської армії. Отже, це не якийсь там випадковий збіг обставин, а свідомий політичний курс проросійського режиму „реґіоналів".

В новому уряді справді побільшало міністрів молодшого віку, але говорить це не про нову якість влади, а тільки про намір В. Януковича спертися на молодші, сильніші плечі, щоб запевнити собі в 2015 році другу президентську каденцію. Цій же меті підпрядовані всі теперішні міністерські призначення, вся бездарна й огидна метушня влади.

Проте „новий" уряд – не просто проросійський. Він – абсолютно антинародний. Між ним і українським суспільством пролягло фатальне відчуження. Це витворило особливу внутрішню ситуацію, котру сміло можемо назвати передреволюційною – в тому розумінні, що майже всі леґальні способи впливу на владу вичерпані. Кажемо „майже", бо є ще якась невелика надія на опозицію – в тому випадку, коли вона перестане представляти у Верховній Раді свої партійні інтереси, а діятиме від імені всього українського народу.

Тому ми вітаємо і морально підтримуємо ініціятиву групи депутатів на чолі з О. Донієм, яка закликає парляментські опозиційні фракції негайно згуртуватися в єдину політичну силу і повернути їй колишню назву – Народна Рада, в таку саму силу – не лише за назвою, але й за змістом, – котра у 1990 році мала вирішальний вплив у Верховній Раді, бо боролася за найголовніше – за долю України, за незалежну Українську державу. Оце найголовніше сьогодні знову вийшло на порядок денний.

Ситуація ще тяжча, ніж у 1990-му, тому добре, що другим кроком згадана ініціятивна група бачить створення загальноопозиційного громадського руху за межами парляменту. Мова йде про пробудження всього народу – про те, що Україна повинна пробудитися до того, як її збудять вже окраденою...

СВОБОДА

Газета заснована у 1893 році — Видає Український Народний Союз

Пам'ятаймо про Україну!

Головний редактор: Рома Гадзевич
Редактори: Христина Ференцевич, Левко Хмельковський, Петро Часто

FOUNDED IN 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by
the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

☎ (973) 292-9800 — **E-mail:** svoboda@svoboda-news.com
Fax (973) 644-9510 — **Website**: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to:
Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Передплата: $65.00 на рік, $40.00 на півроку.
Для членів УНСоюзу – $55.00 на рік, $35.00 на півроку.

Чеки і грошові перекази виставляти на „Svoboda".
Periodicals postage paid at Caldwell, NJ 07006 and additional mailing offices.

Адміністрація „СВОБОДИ"

Адміністрація	Володимир Гончарик	☎ (973) 292-9800 x 3041 **E-mail**: admin@svoboda-news.com
Оголошення	Володимир Гончарик	☎ (973) 292-9800 x 3040 **Fax** (973) 644-9510 **E-mail** adukr@optonline.net
Передплата	Марійка Пенджола	☎ (973) 292-9800 x 3042 **E-mail** subscription@svoboda-news.com

ІСТОРІЯ

Воскові свічки як символ любови

Володимир Рожко

Воскові свічки в Божих храмах історичної Волині засвітили учні свв. братів Кирила і Методія в IX ст., щоб вони освітлювали святині і обігрівали душі вірних вірою, надією і любов'ю.

Віск, воскова свічка на Волині як прообраз сонця, життєдайної сили землі, а тим і людини, відомі були задовго до християнізації наших предків, тобто в поганські часи. І віск, з якого сукали свічки, вважався продуктом сонця, продуктом і поживою богів, насамперед бога Сонця, тих величних сил неба, що такі великі благодаті посилали людям на землю.

Одначе, воскові свічки в Божих храмах набрали цілком іншого значення – християнського, а сам процес сукання воскової свічки і вона сама, вже виготовлена, становили складову частину українського православного церковного життя.

Віск був не лише предметом данини, але й товаром, який купці вивозили до Царгороду і Риму та інших міст Західньої Европи.

Ще в сиву давнину люди освітлювали свічками житлові приміщення, княжі та боярські тереми, проте, починаючи з другої половини IX ст., на Волині їх використовували в печерних монастирських храмах, дерев'яних, мурованих церквах для освітлення святинь, в процесі літургії.

Свічки були різні за розмірами, мистецтвом виготовлення, за призначенням і використанням. В народі існував звичай сукати свічки з воску для своїх власних потреб, в храми. При монастирях, великих храмах, переважно катедральних, виготовляли воскові свічки ченці, народні умільці, як їх називали – свічкарі. Під час їх виготовлення ченці, свічкарі старалися зробити свічку якомога більш мистецьку, вкладали в цей процес не лише свої вміння, навики, а й мистецьку частоточку своєї душі. Виготовлення воскових свічок майстрами поступово ставало творчим процесом.

До Першої світової війни в трьох церквах містечка Степань були трипудові воскові свічки, звані цеховими, тобто цехові ремісничі братства виготовляли їх з воску певних природних кольорів і відтінків, зовні прикрашали їх візерунками біблійної, народної тематики, мережили рослинними орнаментами, обвивали кольоровими стрічками, барвінком.

Виготовляли ці свічки з місцевого воску, до якого додавали смоли ялин і сосен в певних пропорціях. В Степані уміння сукати воскові свічки постало ще у княжу добу, і горіли вони в Миколаївській і Троїцьких церквах тільки у великі свята. В Миколаївській церкві їх спершу було шість. Одну з них перед Першою світовою війною забрали до музею, а дві других у війну було перероблено на офірки.

На великих святах, храмових празниках степанські братчики і сестриці тримали також в руках величезні свічки за нижній кінець, так що в церкві неначе стояли дерева, а зверху над головами богомольців світили вогні свічок, наче зорі, і все це при світлі величезних цехових свічок створювало неповторну благодатну атмосферу.

Ченці в монастирях, народні умільці-свічкарі виготовляли свічки з високоякісного воску різних природних кольорів і відтінків, їх поверхню прикрашали різноколірними нитками, стрічками, а до певних релігійних свят – пасмами льону, конопель, листями чистих рослин, особливо барвінку. Часто свічкарі воскові свічки розфарбовували природними фарбами (буряковим соком) в однотонні кольори радостичи смутку. Барви веселки мали свічки, виготовленні до свят Воскресіння, Вознесіння Христового, в той же час над покійником завжди горіли свічки, виготовлені з темних кольорів воску, або ж фарбовані у колір суму.

Цехові свічки в Степані виго-

(Закінчення на стор. 7)

Прилад для відливання свічок (XVII ст.) з храму села Страклів.

Свічки з фондів краєзнавчого музею в Рівному.

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Паперова Україна

Українці мають свою державу лише на папері, бо насправді стали прислужниками російських приходьків, які зайняли усі державні посади як годівниці. Вони не знають і не хочуть вивчити державну мову. В усіх дипломати.них установах за кордоном написано на вивісках, що вони представляють Україну, але службовці цих установ говорять російською мовою. Це ганьба для українських гречкосіїв, котрі мовчазно сіють гречку, аби нагодувати Донбас, а свої конституційні права занедбують.

Юрій Кравчук,
Вільмінґтон, Делавер

Українці в таборі Ганау

У „Свободі" 30 листопада 2012 року була вміщена стаття „Відбулася виставка архівів з таборів Ді-Пі", але у ній серед 28 таборів немає згадки про український табір в місті Ганау, де були поляки, литовці, латвійці, естонці, італійці та українська група. Коли італійці виїхали додому, то на їх місце прибули українці з інших таборів і так постав український табір.

Коли я з дружиною прибув до табору в Ганау, то став розповсюджувачем української преси і почав клопотатися про організацію бібліотеки.

В Ганау є два поховання на міському цвинтарі, а коли управа табору довідалася про це, то було організовано збірку, щоб поставити на двох спільних могилах пам'ятники.

В цих могилах поховані колишні „остарбайтери" і два англійські летуни. Відбулося освячення пам'ятників духовенством при масовий участі людей.

Про цю подію я писав до Нового Ульму А. Ґлінінові, щоб він приїхав і зробив знімки, але, на жаль, він не зміг приїхати через стан здоров'я.

Микола Ворон,
Калґарі, Альберта

Воскові свічки...

(Закінчення зі стор. 6)

товляли з додатками смоли хвойних дерев, інших пахучих речовин, гнотом служила, як правило, конопляна, пізніше лляна мотузка. Завдяки своєму складові воску та додатків під час горіння воскові свічки тріскотили та розкидали в усі боки дрібненькі, як пилини, воскові бризки.

У кожному цеху були свічки і менших розмірів. Частина їх зберігалася в храмах, а частина – в цехового майстра. Під час похорону котрогось із братчиків в похоронній процесії брали участь братчики даного цеху, а при смерті визначних осіб містечка – вже всі цехи йшли за небіжчиком зі своїми свічками. Під час чину похорону, який здійснював священик, горіли в руках братчиків і сестриць воскові свічки.

В день цехового празника відбувалася в парафіяльну храмі урочиста літургія, під час якої братчики цеху з двоаршинними (1.5 метра) свічками стояли двома рядами від дверей до іконостасу. Після Літургії під звуки церковних дзвонів з запаленими свічками вірні тричі обходили навколо своєї святині.

Подібні цехові воскові свічки були в храмах Луцька, Володимира, Берестя, Холму, Крем'янця, Острога, Збаражу, Дубна, Почаєва. Рештки степанських цехових свічок зберігаються нині у Рівненському обласному краєзнавчому музеї.

Мистецтво виготовлення воскових свічок пройшло довгий шлях. На початку свічки виготовляли вручну, відомим і дотепер способом. М'який віск стелили по рівній поверхні, надаючи йому округленої циліндричної форми, закладали в їх видовжену середину гніт з ниток, мотузок, виготовлених з волокнистих рослин, відповідно прикрашали поверхню свічки залежно від її призначення.

На свічках були біблійні, народні сюжети, геометричні і рослинні орнаменти. Виготовлені в домашних умовах воскові свічки також прикрашали різнокольоровими паперовими стрічками, нитками, а на поверхню наклеювали листя барвінку, пелюстки польових квітів, вирізали орнаменти. Більшість воскових свічок ще з княжої доби на Волині виготовляли на замовлення, враховуючи запити і смаки замовників.

Попит на воскові свічки змусив виробників вдосконалювати засоби виробництва, тому ще в княжу добу на Волині з'явилися перші примітивні прилади для відливання одноразово кількох, а пізніше і десятків свічок з розплавленого воску.

Нещодавно виявлені автором прилади для відливання воскових свічок в селах Страклів і Воротнів дають підставу стверджувати, що вони в XVI-XVIII ст. широко застосовувалися для одночасного відливання з воску по кілька десятків свічок. Знайденим приладдям в селі Страклів одночасно можна було відливати 25 свічок.

Свічки-велетні з містечка Степань виготовлялися нарощуванням на спеціяльному, спочатку дерев'яному, а пізніше металевому циліндричному пристрої, в який заливався розплавлений віск, і в міру його застигання пристрій підіймався, а до затверділої воскової маси додавалися нові порції розплавленого воску.

Збережені у церквах, монастирях, музеях, у приватних осіб давні воскові свічки слід старанно оберігати. Вони виготовлені безіменними для нас свічкарями, мали своє призначення в храмах, і вони залишаються високими і неповторними зразками духовної, церковної спадщини, високим свідченням віри українського православ'я, причетності людини до Божого світла, виявом тепла, полум'ям любови до Бога, пречистої Богородиці, до святих праведників нашої землі.

Володимир Рожко – викладач Волинської Православної Богословської академії, історик-архівіст, почесний професор Східньоевропейського національного університету ім. Лесі Українки.

Шановні дописувачі!

Порівняно невеликий обсяг тижневика і значне число пропонованих редакції матеріялів змушує звернутися до Вас з проханням надсилати до публікації тексти листів обсягом не більше, ніж 500 слів, тобто три-чотири сторінки машинопису, через два інтервали. Редакція залишає за собою право скорочувати довгі тексти і виправляти їх згідно з чинним правописом. Просимо утримуватися від відступів від обраної теми для опису сторонніх щодо неї питань.

Фотографії просимо надсилати лише в додатку до листа, даючи їм назви, які зазначені в тексті. Назва фотографії і підпис до неї – це різні речі. Не позначайте світлини загальновживаними числами чи словами, тому що комп'ютер не зможе їх відрізнити. Разом з прізвищами обов'язково подавайте повні імена осіб, про яких іде мова в тексті допису чи статті. В електронних листах просимо вказувати поштову адресу і телефон автора.

Редакція

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

Радіопрограмі „Україна" – 15 років

Ігор Дячун

КЛІВЛЕНД. – Завдяки старанням Українських Злучених Організацій Огайо і тодішнього голови управи УЗО Василя Ліщинецького радіохвиля „Україна" розпочала трансляції своїх радіопрограм у Клівленді на хвилях станції WCPN Cleveland Public Radio 16 листопада 1997 року під керівництвом редактора Петра Твардовського. Згодом диктором радіопрограми стала його дочка Оксана Рабосюк.

16 листопада 2012 року виповнилося 15 років плідної праці української радіогодини. У кожній програмі були радіосторінки, присвячені важливим датам з історії України, українським національним, державним і релігійним святам, видатним історичним і культурним постатям українського народу, подіям з життя української громади. За 15 років на радіохвилі „Україна" виступили 425 осіб. Це свідчить про те, що ця програма була справді громадською.

Редактор Віра Іваницька. (Фото: Веслі Каня)

Петро Твардовський та Оксана Рабосюк на радіостанції в останній день свого ведення програми „Україна".

П. Твардовський та О. Рабосюк за особистим бажанням завершили 25 листопада 2012 року свою 15-річну успішну трудову діяльність в українській радіопрограмі. П. Твардовський, який протягом 15 років редаґував пресовий орган „Вісті УЗО", продовжує працювати редактором цієї газети.

Ведення програми передане журналістці Вірі Іваницькій, голос якої вже неодноразово звучав на радіохвилі „Україна".

Роман Гірняк – пластун, юрист, урядовець

Левко Хмельковський

РЕНДОЛФ, Ню-Джерзі. – 1 січня в міській ратуші правник Роман Гірняк, нноообраний радний міста, приніс на Біблії присягу на вірність державі, її Конституції і народові. Мешканці міста обрали його до міської ради, яка має сім радних. Таку довіру Р. Гірняк зустрів не тільки як визнання своїх особистих якостей, а й як повагу до української громади цього міста.

У травні 2010 року він оселився у Рендолфі і відразу ж увійшов в суспільне життя міста як активіст Республіканської партії, став віце-президентом партійної організації міста, членом ряду громадських комітетів. Мешканці оцінили працьовитість, мудрість, зразкову поведінку молодого українця-республіканця. Виборчу кампанію Р. Гірняк провів у щоденних зустрічах з виборцями, відвідуючи їхні родини.

Приятелі Р. Гірняка вважають його успіх на виборах початком політичної кар'єри, а сам радний вважає, що саме українська громада Америки допомогла йому виявити свої здібності і зайняти гідне місце в житті країни. „Водночас українцям Рендолфу буде корисно мати свого представника у міській раді", – вважає Р. Гірняк.

Шлях його до цього успіху розпочався 1969 року в Чикаґо, коли в родині Дарки і Богдана Гірняків народився первісток. За ним народилися Мирон і Наталя. Батьки походили з західніх теренів України і на чужині дбайливо зберігали рідну мову і українські традиції. В родині спілкувалися виключно українською мовою, і коли шестирічний Роман пішов до школи, то не відразу міг порозумітися з американськими ровесниками, з вчителькою. Але здібному хлопцеві вдалося швидко подолати мовну перепону.

Роман Гірняк

Одночасно Роман відвідував „Рідну школу", де у 1986 році склав матуральні іспити. З молодих років він був у Пласті, був активним у багатьох проявах українського громадського життя, зокрема танцював в гуртках „Громовиця" та „Україна", але особливо захоплювався плаванням і мав численні перемоги в змаганнях гімназії та університету.

Пристрасть до плавання Р. Гірняк зберіг на усе життя. Практичному її здійсненню сприяла активна участь в діяльності Українського спортово-виховного товариства „Чорноморська Січ", де Р. Гірняк тепер є першим заступником голови і головним інструктором з плавання. Вже багато років він бере участь у Спортовій школі „Чорно-

(Закінчення на стор. 14)

Відбувся 51-ий з'їзд ОДВУ

ЛІГАЙТОН, Пенсильванія. – Від заснування Організації Державного Відродження України (ОДВУ) в 1929 році, що два роки відбуваються з'їзди ОДВУ. Черговий 51-ий з'їзд відбувся 1 грудня 2012 року на оселі ОДВУ ім. Олега Ольжича.

О 10-ій год. ранку голова Центральної управи ОДВУ Олександер Процюк відкрив з'їзд молитвою і привітав делеґатів, членів та гостей, зокрема колишнього голову Українського Народного Об'єднання (УНО) Канади Тараса Підзамедського. Опісля хвилиною мовчанкою вшановано Миколу Плав'юка, Олега Кандибу (сина О. Ольжича) та всіх членів ОДВУ, що відійшли у вічність.

Т. Підзамедський від імені голови УНО Ігоря Бардина привітав з'їзд та вручив О. Процюкові образ з нагоди 80-річчя УНО, відзначення якого відбулося в листопаді 2012 року в Едмонтоні.

У звіті голови було підкреслено, що ОДВУ як одна з найстарших американсько-українських організацій святкуватиме своє 85-річчя в 2014 році. ОДВУ бере активну участь в діяльності українських громад Америки і України, а також у світі, має представництва в Українсько-Американській Координаційній Раді, Злученому Українсько-Американському Допомоговому Комітеті, співпрацює з Товариством „Свята Софія" та Українською Федерацією, діє на терені Алентавну, Філядельфії, Ню-Йорку, Ню-Джерзі, Фльориди і Лігайтону. Разом з УНО ОДВУ розпочала працю над відновленням ІСНО (Ідеологічно Споріднені Націоналістичні Організації).

Про фінансову активність звітувала Ірина Пастушак, а про діяльність пресового референта – Богдан Пастушак.

Звіт Контрольної комісії зачитала Христя Бак-Бойчук.

Зачитано привіти від громадських організацій.

Вибрано Центральну управу ОДВУ на 2012-2014 роки в складі: голова – О. Процюк, перший заступник – д-р Петро Клюк, другий заступник – д-р Нестор Зарічний, секретар – Уляна Процюк, скарбник – І. Пастушак, організаційний референт – Наталія Микитюх, господарський референт – Юрій Стецина, культурно-освітній референт – д-р Павлина Головяк, суспільно-громадський референт – д-р Богдан Мінчак, пресовий референт – Б. Пастушак, вільні члени – Орест Гарасимович, Роман Городиський, Євгенія Подоляк, Христина Прокопович, Леся Стецина.

Контрольна комісія: Х. Бак-Бойчук, Ігор Білинський, Богдан Гасюк, Михайло Герець, д-р Мирослав Кий, заступники – Василь Нагірняк, Богдан Турчеднюк.

Товариський суд: Микола Бойчук, Роман Ґелетканич, Ірена Грамяк, Марко Микитюх, Адріян Процюк. Почесні голови: Павло Дорожинський, Володимир Процик, д-р Юрій Солтис. Почесні члени: д-р Наталя Пазуняк, Микола Яшко.

В кінцевому слові д-р П. Клюк говорив про збереження милозвучности і тривалости української мови.

Д-р Н. Пазуняк говорила про єдність і співпрацю, без яких не буде проґресу.

Прес-служба ОДВУ

Незабутня зустріч...

(Закінчення зі стор. 4)

ті. У 1944 році сім'я Демчуків (родове прізвище Владики Любомира) переїхала спочатку до Австрії, де майбутній Патріярх УГКЦ закінчив українську гімназію у Зальцбурґу, а потім до Америки, де він спочатку навчався у духовній семінарії у Стемфорді, Конектикат, а потім у католицькому університеті у Вашінґтоні.

Як студент богослов'я, Л. Гузар був безпосереднім учасником відродження та становлення Пласту та СУМ в Америці. Після висвячення, 25-літнім юнаком його було призначено душпастирем Союзівки, оселі Українського Народного Союзу в Кергонксоні, у 1958 році. Саме в ті часи була придбана оселя СУМ в Еленвілі, де почали відбуватись, окрім літніх таборів, політичні зібрання та акції українців. Еленвіл тоді став перехрестям духовного єднання українців, де зустрічались постаті світового значення; тут були закладені основи виховання та вишколу нового покоління українських патріотів. З власної ініціятиви протягом 12 років Владика Любомир був капеляном літніх таборів СУМ, щоб власним прикладом та розумінням прищеплювати молоді християнські загальнолюдські і національні цінності.

От і під час цієї зустрічі в столиці Владика Любомир згадував про ті перші роки становлення СУМ в Америці і підкреслював важливість проводити систематичну працю з дітьми впродовж цілого року, як це роблять СУМ і Пласт.

Навіть відійшовши від активного керування Церквою через стан здоров'я, Владика Любомир залишається безумовним духовним авторитетом та прикладом для наслідування не тільки для греко-католиків, але й для вірую-чих інших конфесій. Нехай будуть наснагою ці його слова, звернені до всіх, хто вболіває за виховання українських дітей та для всієї української громади:

„Є багато обставин, які утруднюють нормальне виховання дітей. Я за тим, щоб були такі організації, які свідомо стараються допомогти дітям розвиватися, рости, дозрівати до молодости. СУМ та іншим організаціям бажаю постійного розвитку, виховникам – снаги та почуття відповідальности. Бо ця праця вимагає великої посвяти і немалого труду. Я буду молитись, щоб тим, хто працює з молоддю, ніколи не забракло бажання виховувати добру, здорову, свідому, християнську українську молодь ... Працюйте, щоб дати молоді нагоду рости і розвиватись!".

Віктор Курилик – пресовий референт Крайової Управи Спілки Української Молоді в Америці.

Пластова виставка у Канаді

Софія Качор

ВІНІПЕҐ, Манітоба. – Осередок Української культури й освіти і Пласт Українська Скавтська Організація в Манітобі спільно відзначили 100-ліття Пласту влаштуванням двох виставок і публічної доповіді. В центрі уваги була виставка „Життя в Пласті: 100 років українського пластового руху“, яка накреслила початки скавтського руху і представила трьох засновників Пласту – Олександра Тисовського, Івана Чмолу і Петра Франка, віддала пошану Митрополитові Андреєві Шептицькому, особливому патронові Пласту.

Історія Пласту ілюстрована матеріялами Центрального державного історичного архіву України у Львові, Державного архіву Івано-Франківської области, Пластового музею і архіву, інших осередків і приватних осіб.

На виставці є перше видання книги О. Тисовського „Життя в Пласті“ (1921), фотографії перших гетьманських пластунів-скобів Богдана Макаришки і Романа Зубика (1921), пластунів з І. Чмолою, які упорядковували могили Січових Стрільців на Маківці (1925), афіші першого Українського Скавтового джемборі (зустрічі) поза межами України в Мітенвальді (1947), репортажі про судові процеси за приналежність до Пласту, різні відзнаки і пам’ятки.

Афіша виставки про 100-ліття Пласту.

Доповненням стала виставка мистецьких творів найменших пластунів Вініпеґу. Під проводом учительки мистецтва Марійки Деркач діти малювали про те, що вони думають про Пласт, пластові символи і церемоніяли.

18 листопада 2012 року було влаштовано доповідь про Пласт у Канаді в 1930-их роках. Радомир Білаш, старший історик з „Села спадщини української культури біля Едмонтону“, висвітлив рівень зацікавлення Пластом між українцями в Канаді, цитуючи джерела з української канадської преси.

Загальний вид виставки. (Фото: Норберт Іван)

Виставка і додаткові програми були частково фінансовані Міністерством культури, спадщини і туризму Манітоби. Проф. Ярослав Розумний, член пластового куреня „Хрестоносці“, відкрив виставку 21 жовтня 2012 року. Вона триватиме до 27 січня.

Ці проєкти стали можливими завдяки особливій праці вініпезьких членів пластового куреня „Ті, що греблі рвуть“ Оксани Шулякевич, Христини і Марти Гнатів. Куратором виставки була Софія Качор, виконавчий директор Осередку, графічне оформлення виконала Богдана Башук.

Відбулася презентація книги „Українки в історії“

Анна Максимович

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. – Фінансова комісія Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО) на Америку влаштувала 11 листопада 2012 року презентацію третього тому трилогії Наталії Даниленко „Українки в історії“.

Вечір відкрила і вела Мирося Гил, яка привітала присутніх словами листа редактора і автора багатьох нарисів до цієї трилогії, доктора історичних наук, проф. Валентини Борисенко з Киева. В. Борисенко написала: „З ініціятиви Наталії Даниленко ми за 12 років зібрали нариси про 150 жінок, які зробили свій внесок у розбудову нашої держави. Трилогія „Українки в історії“ є нев’янучим вінком пам’яті Наталії Даниленко“.

Ведуча попросила до слова д-ра Марту Богачевську-Хомяк, директора Програми наукових обмінів ім. Сенатора Фулбрайта. Доповідачка висвітлила становище жінок в Україні, розповіла про третій том трилогії.

Надя Петрик, голова „Нової хвилі“ у Філядельфії, юрист, заступник голови Філядельфійського відділу Українського Конґресового Комітету Америки, яка працює бібліотекарем в Пенсильванському університеті, подала життєпис Н. Даниленко. Н. Даниленко була головою 90-го Відділу та головою Округи СУА і заступницею голови СФУЖО. Разом з чоловіком Іваном Даниленком вони зробили значні пожертви для Києво-Могилянської і Острозької академій.

Ведуча запросила до музичного виступу бандуристок Богданну Ярошевич і Рому Дакгорн, які виконали пісні „Рідна мати моя“, „Віночок“, „Чом ти не прийшов“, „Верховино“.

Був монтаж світлин з життя Н. Даниленко, який оформив Дмитро Терлецький, її племінник. Племінниця Ірена Бадуляк подарувала третій том „Українки в історії“, дохід з продажу яких призначений для СФУЖО.

На закінчення д-р Наталія Пазуняк говорила про вагомість трилогії і непересічний внесок Н. Даниленко до історії українського жіноцтва.

Українська преса...

(Закінчення зі стор. 4)

не передбачають виділення фондів навіть для редакторської платні. Тому марно сподіватись на те, що колись прийде в редакцію молода людина і готова буде працювати без платні“.

Отож не виключено, що „Нове життя”, яке без перерви виходило 60 років, перестане існувати в недалекому майбутньому.

В подібній ситуації опинилися і літературно-громадський двомісячник „Дукля” та дитячий щомісячник „Веселка”. Ці два журнали на громадських засадах редаґує одна людина – письменник Іван Яцканин.

З спогадами про своїх колишніх студентів виступили учителі ювілярів: Юрій Бача, Михайло Роман, Йосиф Шелепець, Зузана Ганудель, публіцист Юрій Дацко, які розповіли про свою співпрацю з обома ювілярами на журналістичній ниві, про їх педагогічну практику у Пряшівській українській гімназії ім. Тараса Шевченка, а письменниця Маруся Няхай – про допомогу М. Дробняка на початку її літературних змагань. Прозвучали і вірші М. Дробняка.

Щойно іменований консул України в Пряшеві Світлана Свищева букетом квітів привітала М. Ілюка з ювілеєм та подякувала йому за самовіддану працю в ділянці плекання національної свідомости русинів-українців Словаччини.

Виступає Йосиф Шелепець. Поряд з ним письменники Іван Яцканин, Ілько Галайда та учительки Магда Мушинка і Марія Белей.

УКРАЇНСТВО В СВІТІ

Товариство „Зелений клин“ відзначило 20-річчя

Марко Прокопович

ХАБАРОВСЬК, Російська федерація. – 21 грудня 2012 року Товариство української культури Хабаровського краю „Зелений клин“ відсвяткувало 20-річчя своєї діяльності.

Зранку в студентському клюбі Далекосхідного державного університету шляхів сполучення члени Товариства та гості оглянули виставку про діяльність Товариства від перших виступів в університеті ансамблю „Мрія“ під моїм керівництвом у жовтні 1992 року до отримання найвищих дипломів на українських фестивалях у Хабаровську та Приморському краї і звання в 2011 та 2012 роках „Народний український хор“ під керівництвом Марини Скороходової, від перших страв української кухні до Золотої медалі Міжнародного ярмарку у Хабаровську за представлення українських страв під керівництвом Раїси Безсмертної.

Товариство отримало вітання від Української Всесвітньої Координаційної Ради, Генерального консульства України у Новосибірську, Національного культурного центру України в Москві, Центру української культури „Горлиця“ у Владивостоку, національно-культурних центрів Хабаровського краю. Ветерани та найбільш активні члени Товариства отримали нагороди.

Народний український хор „Мрія“ в Хабаровську. (Фото: Катерина Скороходова)

З великим задоволенням присутні на урочистих заходах прийняли виступи хору „Мрія“, відомих у Хабаровську російських, татарського та вірменського хорів та ансамблів.

До успіхів належить проведення Товариством у Хабаровську перших Хабаровського (1995) і Далекосхідного (1999) фестивалів української культури, які призвели до збільшення числа українських гуртків і членів Товариства. На цих фестивалях навколо хору „Мрія“ створювались ансамблі. Один з них – квартет „Соловейко“ існує вже 12 років.

За останні вісім-10 років значно діяльність Товариства вийшла за межі Хабаровського краю. Концерти відбуваються чотири-п'ять разів на місяць, а до декотрих сіл чи міст треба їхати 12 годин, бо Хабаровський край займає дуже велику територію.

Зараз Товариство має стабільний склад, авторитетних художніх та музичних керівників і готове надалі працювати на користь поширення та зберігання української культури на Далекому Сході Росії.

Марко Прокопович – голова Товариства української культури Хабаровського краю „Зелений клин“.

Козаки захистили історичне дерево

Сергій Горицвіт

ОДЕСА. – 31 грудня 2012 року окружний адміністративний суд визнав незаконним будівництво крамниці „Веснянка" біля 200-літнього дуба „Чорна ніч" на проспекті Шевченка. Позивачем у цьому процесі виступило „Чорноморське гайдамацьке з'єднання", яке звинуватило обласну інспекцію архітектурно-будівельної контролі і Приморську районну адміністрацію в ігноруванні чинного законодавства.

Це за їх потурання чотири роки тому приватна компанія „Рестранссервіс" без дозволу управління екології в Одеській області спорудила під самісінькою кроною пам'ятника природи, яким є дуб „Чорна ніч", крамницю „Веснянка". Весь час суд зволікав з розглядом справи, вимагаючи від позивача безліч усіляких довідок. І ось нарешті суд ухвалив рішення, яким зобов'язав районну адміністрацію привести територію біля дуба в первісний стан, що існував до початку будівельних робіт.

Під кроною цього дерева було встановлено меморіяльну дошку: „Дуб „Чорна ніч", саджений року 1792, на розстанях нерубаїв із чорноморцями з козацької столиці війська на Кубань". У 2012 році дереву виповнилося 220 років. Це не лише пам'ятник природи, але й живий свідок минувшини, який переконливо доводить, що не імператриця Катерина заснувала Одесу у 1794 році, а було це прадавнє українське місто Хаджибей (за іншими джерелами Коцюбієв), яке було ще й столицею Чорноморського війська.

Понад 15 літ громадськість Одеси разом з козацькими організаціями веде боротьбу за цей пам'ятник природи. Одного разу вони припинили спробу спиляти унікальне дерево. Але й після цього різні комерційні структури за сприяння місцевих чиновників і депутатів постійно намагаються забудувати цей пам'ятний куточок історії.

Отаман „Чорноморського гайдамацького з'єднання" Сергій Гуцалюк висловив подяку небайдужим працівникам преси, які долучилися до боротьби за збереження дуба. Сприяв позитивному рішенню суду і народний депутат Валентин Наливайченко. Але до повного звільнення території під кроною дуба ще далеко, попереду три судові процеси проти забудовників.

Громадськість не втрачає надії, що й за іншими позовами козаків суди винесуть справедливі рішення, і багатостраждальний велетень радуватиме людей своєю величною красою.

200-літній дуб „Чорна ніч" на проспекті Шевченка в Одесі. (Фото: Сергій Горицвіт)

Відзначено 100-річчя Василя Кука

КРАСНЕ, Львівська область. – 11 січня громадською Панахидою в церкві св. пророка Іллі почалися заходи, присвячені 100-річчю від дня народження останнього головнокомандувача Української Повстанської Армії, генерал-хорунжого Василя Кука, який знайшов спочинок на рідній землі після смерти на 95-му році життя. Відбулося покладання квітів до його могили з участю керівників місцевої влади, громадськости селища та району.

Учасники вшанувань взяли участь в екскурсії до історико-краєзнавчого музею, де оглянули експонати, присвячені звитяжній боротьбі УПА та В. Кукові. Відбувся концерт з участю ансамблю „Січові стрільці" і фестиваль патріотичної пісні.

В. Кук відомий не лише як наступник генерала Романа Шухевича на постах Головного командира УПА і голови Генерального секретаріяту Української Головної Визвольної Ради і не лише як безпосередній керівник у багатьох боях проти німецьких і совєтських окупантів України, але й також як підпільний публіцист та історик. Серед найвідоміших його праць: „Пашні Буряки" (1938) – підручник з конспірації ОУН, „Колгоспне рабство" (1952) – аналітичний огляд функціонування колгоспної системи в Україні, цикл нарисів про життя та творчість Артема Веделя – відомого українського композитора (1970-1980), біографічні нариси про Степана Бандеру, Романа Шухевича (1990-ті роки), фундаментальний збірник документів „Українське державотворення. Акт 30-го червня 1941 року" (2001).

До останнього подиху свого життя Василь Кук вів активну громадську діяльність, спрямовану на відновлення історичної справедливости.

Серце В. Кука перестало битися вранці 9 вересня 2007 року. За його заповітом, останнього Головного командира УПА було поховано в рідному селі Красне. *(„Львівська газета")*

Свято музики відбулося в Сієтлі

Володимир Мигович

СІЄТЛ, Вашінґтон. – Різдвяний музичний вечір, що відбувся 29 грудня 2012 року в залі театру „Auburn Performing Arts Center", перетворився у справжнє свято еміґрантів „четвертої хвилі". На вечір прибули гості з сусідніх тихоокеанських штатів, з атлантичного узбережжя і Білорусі.

Присутні на вечорі поринули у святкову атмосферу музики і товариського спілкування. Ділились своїми досягненнями і враженнями співаки, музиканти, композитори і поети-піснярі, які в основу творчости взяли Різдвяну тематику. Професійні і самодіяльні мистці сцени розповіли, над чим працюють, які теми і чому їх хвилюють, чому той чи інший твір для них близький.

Після закінчення присутні мали нагоду придбати компакт-диски з записами популярних пісень у виконанні учасників вечора. Спонзорувала свято музики американська юридична фірма „Anthony W. Dougherty".

Наймолодші учасники вечора – чотирилітні близнята Владислав і Максим співають з мамою Анною Ільїн. (Фото: Володимир Мигович)

Співає Ела Шаматайло.

Ганнуся Ткач – найкращий голос України

Ганнуся Ткач – найкращий голос України. (Фото: vk.com/anna_tkach)

Станіслав Змієвський

ОДЕСА. – У фіналі всеукраїнського вокального конкурсу „Голос країни. Діти" 6 січня перемогла наймолодша його учасниця – семирічна Ганнуся Ткач. Разом з Олегом Скрипкою дуетом вона виконала пісню леґендарної французької співачки Даліди „Мама", яку О. Скрипка переклав українською мовою.

Незаперечність її успіху підтвердили 60 відс. телеглядачів – понад 200 тис. з них проголосували за Г. Ткач. Зворушений О. Скрипка плакав, а в залі плакала мама співачки Оксана, до якої просто зі сцени побігла дівчинка.

Вона зростає у місті Котовську на Одещині. 26 січня їй виповниться вісім років. Під час першого виступу з піснею „Залишусь" співачка покорила О. Скрипку, який узяв її до своєї команди.

Переможниця турніру отримала контракт з компанією звукозапису „Universal Music" і поїде здобувати спеціяльну освіту в Лос-Анджелесі, де буде вчитися у музичній академії. Ще одним подарунком для дівчинки став ґрант на навчання в розмірі 50 тис. грн.

Товариство Українських Інженерів Америки
Відділ у Філядельфії

щиро запрошує Вас на

59-ий Баль та Бенкет з Презентацією Дебютанток

Субота, 9 лютого 2013 року

Radisson Hotel
Old Lincoln Highway and US Route 1
Trevose, Pennsylvania 19053

Коктейл о 6-ій годині веч.
Презентація Дебютанток та Бенкет о 7-ій годині
Баль о 9-ій годині

Музика оркестри “Світанок”

Вступ на Бенкет та Баль	*- 150 долярів від особи;*
Вступ лише на Баль	*- 60 долярів*
Студентські квитки на Баль	*-30 долярів*

Вечірній одяг

Христина Восбікіан
Максим Зварич

Андріана Доліба
Андрій Тарасюк

Ніна Колодій
Данило Сенторе

Александра Чума
Андрій Стасюк

Для замовлення та додаткової інформації,
просимо звертатися до
д-ра Петра Гевка: 610-277-1284; е-пошта: hewka@verizon.net

Замовлення та оплату просимо висилати до:
Ukrainian Engineers’ Society, c/o Peter Hewka,
1606 Johnson Road, Plymouth Meeting, PA 19462

Чеки виписувати на: “Ukrainian Engineers’ Society” або “UESA”

Якщо бажаєте замовити кімнату в готелі,
просимо телефонувати на: **215-638-8300**

При замовленню, процимо згадати, що Ви будете на Балю Українських Інженерів, оскільки готель зарезервував бльок кімнат за знижену ціну для гостей Балю.

У 100-ліття заснування
Української скавтської організації ПЛАСТ
Курінь пластунок „Буриверхи“ запрошує Вас на

Баль Дебютанток

субота, 9 лютого 2013 року

LaCentre
25777 Detroit Road, Westlake, Ohio 44145

Гратиме оркестра „Веселі Часи“ з Чикаґо

Вступ: $95.00 від особи; Студенти: $70.00; Забава: $25.00

Коктейл: 6:00 год. веч; Програма: 6:45 год. веч
Презентація дебютанток: 7:15 год. веч; Вечеря: 8:00 год. веч.

Дохід призначений на розбудову пластової оселі „Писаний Камінь“

По дальші інформації процимо дзвонити на тел.
440-884-2149 або 440-572-4069

Наталя Заперник

Катерина Микю

Віра Павліш

Ляриса Стефанюк

Олександра Growдинська

Клара Морох

Ніна Оришкевич

НОВИНИ НАУКИ

Цікавмося Українським Вільним Університетом

Аскольд Лозинський

У зимовому семестрі 2012-2013 навчального року, який розпочався 5 листопада, на маґістерських і докторантських студіях Українського Вільного Університету (УВУ) навчається 156 студентів. У першому циклі цього семестру (від 5 листопада до 14 грудня) для маґістрантів і докторантів УВУ читаються такі головні семінари й просемінари: „Психологія самотности" (д-р Ірина Вольницька), „Основи сучасної педагогіки з огляду на педагогіку вибраних сфер сучасного життя" (проф. Бланка Єржабкова), „Іван Франко: тексти і контексти" (проф. Ярослава Мельник), „Політична філософія та ідеологія" (проф. Іван Мигул), „Бізнес-плянування в підприємницькій діяльності" (кандидат економічних наук Тетяна Пархоменко), „Основи філософії Памфіла Юркевича" (проф. Роланд Пірч), „Основи міжнародного маркетинґу" (доцент Катерина Старченко), „Методологічні аспекти гуманітарних досліджень" (кандидат філолологічних наук Роман Яремко), провадяться курси німецької (Ірина Спех) і англійської мов (Майкл Мовлд), а також незалежні індивідуальні дослідження з української літератури, порівняльного літературознавства, української мови, економіки, педагогіки, психології, історії України, філософії, етнології, музикознавства, політології, організації та діяльности підприємств, політичної економіки, правознавства, етики та ін.).

Бібліотека УВУ впродовж цього періоду поповнилась надзвичайно цінною колекцією (понад 800 назв книжок і періодичних видань) з особистої книгозбірні відомого українського історика, політолога, бібліографа д-ра Лева Біласа, яку подарувала університетові вдова вченого Марта Білас; бібліотечкою економічної літератури, яку подарував університетові проф. Іво Полюлях (близько 150 книжок); добіркою мистецтвознавчої літератури, яку подарувала для УВУ Марія Сидір-Заєць (40 книжок).

Розпочато створення електронного каталогу бібліотеки УВУ. У зв'язку з цим для надання професійних консультацій, а також для створення електронного репозитарію УВУ, було запрошено директора Наукової бібліотеки Національного педагогічного університету ім. Михайла Драгоманова, доцента Людмилу Савенкову, яка перебувала в УВУ з 1 по 10 жовтня 2012 року.

У вересні-жовтні тривало здійснення міжнародного проєкту „Феномен етнічної самоідентифікації й виживання в контексті повоєнної Европи: унікальна культурна спадщина української еміґрації в архіві Українського Вільного Університету в Мюнхені". Над цим проєктом з 10 вересня по 24 жовтня 2012 року в архіві УВУ працювали архівісти з Києва – проф. Олександер Кириленко і Олег Яценко. Науковий опис архіву УВУ, здійснений ними, невдовзі буде вміщено на сайті університету.

Упродовж вересня-листопада оцифрування авдіозаписів з колекцій етнографа Михайла Гоція здійснив Марко Заєць.

9 листопада відбувся академічний вечір відзначення 50-ої річниці створення Товариства сприяння українській науці, в рамках якого діяла фото-виставка „Батьківщина Україна" відомого українського фотографа Оксани Гізот.

14 листопада відбулась презентація двотомника професора УВУ Бланки Єржабкової „Діялог культур: Україна – Чехія – Німеччина".

28 листопада відбулася зустріч з проф. Сергієм Квітом, президентом Національного Університету Києво-Могилянської академії, який виголосив доповідь на тему „Україна сьогодні: знаки й виклики часу".

Заходами Наукового Товариства ім. Шевченка, Інституту українознавства ім. Івана Крипякевича Національної Академії Наук України (НАНУ) та УВУ видано у Львові українською мовою монографію відомого австрійського лінґвіста Міхаеля Мозера „Тарас Шевченко і сучасна українська мова: спроба гідної оцінки".

В УВУ триває підготування до друку, спільно з Інститутом історії НАНУ матеріялів конференції „Україна на історіографічній мапі міжвоєнної Европи" та „Наукового збірника УВУ" (гуманітарні науки). Розпочата робота над новою інтернет-сторінкою УВУ (проведено опитування серед студентів, залучено відповідних фахівців, розроблено перші макети).

Пригадуємо приятелям української науки, що велика частина фондів на утримання діяльности УВУ, як також надання стипендій українським студентам, які студіюють на УВУ, надходить від вас, членів закордонного українства. Тому просимо бути щедрими, зокрема у цей святковий час.

Пожертви можна вислати на Ukrainian Free University Foundation, 136 Second Ave., New York, NY 10003.

Аскольд Лозинський – член Фундації УВУ в Ню-Йорку (за поданням ректора УВУ д-ра Ярослави Мельник).

До 90-річчя УВУ: книга-підсумок

МЮНХЕН, Німеччина. – 14 березня 2012 року у Йоґан-залі Німфенбурзького замку відбулася організована Українським Вільним Університетом презентація двомовної, німецько-української книжки, присвяченої 90-літтю УВУ – „Universitas Libera Ucrainensis: 1921-2011" (Про Український Вільний Університет).

Творчий вечір відкрила ректор УВУ д-р Ярослава Мельник, привітавши гостей, а також упорядників нового видання – д-ра Уну Пацке, д-ра Миколу Шафовала та д-ра Романа Яремка. У своєму виступі Я. Мельник підкреслила важливість нового видання УВУ, нагадавши при тім міркування Івана Франка про те, що наукова праця — то диплом шляхетства, яким нація вщеплюється в гроно цивілізованого світу.

З привітанням до гостей звернувся також д-р Гансюрґен Дос, який упродовж 20 років був членом німецького парляменту, а очолює в УВУ Інститут соціяльної та ринкової економіки в Україні і є почесним консулом України в Райнлянд-Пфальці, а також головою Німецько-українського Товариства з питань економіки та науки у місті Майнц. Саме це Товариство стало меценатом нового видання, яке є своєрідним символічним завершенням заходів, присвячених святкуванню 90-ої річниці заснування УВУ.

Під час презентації відбулися три виступи, у яких були висвітлені окремі аспекти нового видання. Проф. У. Пацке, доцент славістики Університету міста Майнц і доцент-гість УВУ, подала загальну характеристику книжки, розглянувши її у контексті тієї ролі, яку відіграє УВУ в европейському науковому світі. Д-р Р. Яремко, викладач УВУ й науковий співробітник Університету міста Ульм, представив повну бібліографію видань УВУ за 90 років діяльности цієї навчальної установи (652 позиції), а також коротко зупинився на труднощах, з якими йому довелося зустрітися під час укладання цього бібліографічного покажчика. Відтак проф. Шафовал у своєму виступі зосередився на темі написання історії УВУ, про яку говорив із власного наукового досвіду, позаяк уже тривалий час займається вивченням історії УВУ – як джерельних матеріялів, так і концептуальних моментів.

Вечір закінчився невеличким прийняттям у передпокої оранжереї Німфенбурзького замку.

Варто звернути окрему увагу на те, що до нового видання увійшли передмова д-р Івана Мигула, ректора УВУ 2007-2011 років, передмова проф. Г. Доса, розвідка проф. М. Шафовала „Історичний огляд і питання початків УВУ", стаття колишнього ректора УВУ проф. Леоніда Рудницького „90-ті роковини Українського Вільного Університету", присвячена питанню неповторности цього вищого навчального закладу, а також стаття проф. У. Пацке „Україністичні студії в німецькомовному світі та роля Українського Вільного Університету" тощо.

Услід за вступною частиною у збірнику подані списки керівництва УВУ, його академічного та викладацького складу, переліки усіх випускників УВУ та його Педагогічного інституту, а також реєстри почесних членів УВУ, почесних докторів, сенаторів і носіїв медалі „Pro Universitate Libera Ucrainensis". Останіми розділами збірника є повна бібліографія публікацій УВУ та іменний покажчик до всього видання.

У наступних тижнях збірник розсилатиметься у наукові бібліотеки світу, з якими УВУ підтримує постійні контакти. Замовити нове видання Українського Вільного Університету можна за адресою shop@ufu-muenchen.de

Пресове бюро УВУ

Роман Гірняк...

(Закінчення зі стор. 8)

морської Січі" на Союзівці, де 100 юних українців щоліта тренуються з плавання, тенісу, відбиванки та копаного м'яча. Плаванням Роман Гірняк займається і у Рендолфі, щотижня відвідуючи басейн.

Незабутні враження залишилися у Р. Гірняка від подорожі спортовців до Львова, Ужгороду, Тернополя і Дрогобича, яку організувала Українська спортова централя Америки і Канади (УСЦАК) у 1991 році. Впродовж двох тижнів на межі червня і липня молоді американські українці змагалися з тамтешніми спортовцями. Для Р. Гірняка це була перша і покищо єдина зустріч з Україною, про яку йому так багато розповідали батьки.

Спорт сприяв становленню особистости і професійному зростанню. Р. Гірняк закінчив університет у Вискансині, де вивчав політологію, а потім у 1995 році здобув диплом правника у Чикаґо. Того ж року він оселився в Ню-Джерзі, успішно склав дводенний професійний іспит і почав працювати у юридичній компанії, яка допомагала банкам вирішувати фінансові конфлікти і проблеми. Успішна праця забезпечила йому посаду внутрішнього адвоката великої спілки.

Важливою рисою Р. Гірняка є його невичерпна енерґія, творча активність, здатність до провідництва, готовність виконувати найскладніші завдання. Вочевидь саме завдяки цьому він став учителем, а потім директором Школи українознавства при Українській православній церкві-пам'ятнику в Савт Бавнд-Бруку. У молодій сім'ї підростали діти – Олександер, Юліяна і Адріяна. Коли старший син почав вчитися в Школі українознавства, директор школи Христя Сизоненко запросила батька до вчителювання у третій клясі, де вчився Сашко. Саме так у 2005 році Р. Гірняк став ще й учителем. Діти полюбили його і він полюбив своїх учнів. Це зауважило шкільне товариство. Архиєпископ Української Православної Церкви в США Антоній благословив призначення Р. Гірняка на посаду директора школи, котрій він віддав сім років життя.

Одним з важливих досягнень Р. Гірняка у школі було відродження пластового руху. Першими новаками стали син Сашко, Дмитро Шевченко та Андрій Сущенко. Згодом з'явилося юнацтво, і тепер пластуни, яких очолює Христя Бокало, живуть повнокровним, змістовним життям.

Досвід Р. Гірняка особливо повчальний для тих молодих закордонних українців, які ще не не визначилися з своїм покликанням в громадсько-політичному житті, але мають щодо цього позитивні амбіції. Особливо для новоприбулих. Новий світ відкриває широкі обрії для професійного розвитку, і треба лише скористатися цими можливостями.

ПОСТАТІ

Посмертна слава Григорія Костюка

Марта Тарнавська

Григорій Костюк – провідний літературознавець і громадський діяч діяспори – прожив довге і дуже плідне життя. Коли він помер 2 жовтня 2002 року, залишалося тільки три тижні до його 100-літнього ювілею. Й ось проминуло 10 років від смерти Г. Костюка, а пам'ять про нього не тільки не згасає, а навпаки – поширюється, і слава його, зокрема в Україні, росте і захоплює щораз нові покоління читачів і дослідників.

Книжки Г. Костюка виходять в Україні повторними виданнями, його думки цитуються різними авторами в десятках наукових і популярних досліджень з історії, політики і літератури, про нього і його творчість пишуться наукові дисертації, а на основі його архіву, який зберігається сьогодні в Інституті літератури ім. Тараса Шевченка в Києві, починають досліджувати і публікувати його епістолярну спадщину.

Григорій Олександрович Костюк народився 25 жовтня 1902 року в селі Боришківці біля Кам'янця Подільського. Закінчив гімназію в Кам'янеці-Подільському, Київський інститут народної освіти (1925-1929), а після аспірантури в Харківському інституті літератури 1932 року захистив кандидатську дисертацію і почав викладати у вищих школах Харкова, Луганська і Києва.

25 листопада 1935 року Г. Костюка арештували. 3 липня 1936 року відбувся суд; його визнали винним у „буржуазному українському націоналізмі" і засудили на п'ять років ув'язнення. Покарання відбував у концентраційному таборі на Воркуті. Звільнений з ув'язнення в листопаді 1940 року, Г. Костюк не мав права повернутися до Харкова, отже, поселився у Слов'янському на Донбасі, де працював експедитором у лікарні. В час війни опинився на території, окупованій німцями, і коли знову наближався фронт, подався з дружиною на Захід. 1943 року проживав у Львові, згодом виїхав до Німеччини, де проживав у таборі Ді-Пі в Новому Ульмі. В лютому 1952 року переїхав з родиною до США. Мешкав спочатку в Ню-Йорку, потім у Ратерфорді, Ню-Джерзі, а вкінці – у Сілвер Спрінґ, Мериленд, біля Вашінґтону, де і помер.

(Закінчення на стор. 17)

Григорій Костюк

Про Григорія Костюка – з теплотою і вдячністю

Надія Баштова

КИЇВ. – 22 листопада 2012 року у столичному Музеї книги та друкарства України відкрито виставку, присвячену 110-й річниці від дня народження закордонного члена Національної Академії Наук України, літературознавця Григорія Костюка. Її організували цей музей та Відділ рукописних фондів і текстології Інституту літератури ім. Тараса Шевченка НАНУ, де нині зберігаються особистий архів та бібліотека вченого.

На виставці представлено книжки з особистої бібліотеки Г. Костюка, яка нараховує понад 3,500 одиниць, архівні матеріяли, що відображають головні історико-літературні зацікавлення літературознавця, напрямки його суспільної діяльности, а також 17 картин з малярської спадщини Володимира Винниченка, до збереження якої Г. Костюк був причетний.

На вечорі були присутні академік, директор Інституту літератури НАНУ Микола Жулинський (ведучий вечора), академік Ярослав Яцків, директор видавництва „Смолоскип" Осип Зінкевич з дружиною, заступник директора з видавничої справи Інституту літератури НАНУ Сергій Гальченко, редактор газети „Літературна Україна" Сергій Козак, науковi співробітники музею, Інституту літератури та зацікавлені творчістю і життям Г. Костюка особи.

Творчість В. Винниченка, Миколи Хвильового, Івана Багряного укладалася в основні проблеми наукової діяльности Г. Костюка.

(Закінчення на стор. 16)

Про Григорія...

(Закінчення зі стор. 15)

О. Зінкевич з теплотою пригадав, як вони з Г. Костюком працювали над виданням творів М. Хвильового у п'яти томах (1977-1986). Особливо зворушливо прозвучав його спогад про останню зустріч з вченим приблизно за два тижні до його смерти.

Про творчість М. Хвильового говорив і М. Жулинський, який розповів про один з вечорів пам'яті, присвячений письменникові в Україні, з запрошеною його пасербицею Любов'ю Уманцевою.

Далі слово взяв академік Я. Яцків, який, незважаючи на свій „нелітературний" фах (він астрофізик) безпосередньо спілкувався з сином Г. Костюка, Теодором Костюком – також астрофізиком, неодноразово зустрічався з Григорієм Олександровичем.

Про свою співпрацю з Г. Костюком у газеті „Українські вісті" згадував С. Козак, а старший науковий співробітник відділу рукописів Інституту літератури НАНУ, родичка вченого Надія Баштова розповіла про саму виставку та окремі експонати, які, у своїй сукупності, тематично проєктувалися на основні дослідницькі теми вченого.

Фрагмент виставки, присвяченої академікові Григорієві Костюкові.

Виступ С. Гальченка повернув присутніх у далекий 2000 рік, коли він, перебуваючи у Сілвер-Спрінґу, в оселі Г. Костюка, первісно упорядковував його архів та бібліотеку, готуючи до перевезення в Україну.

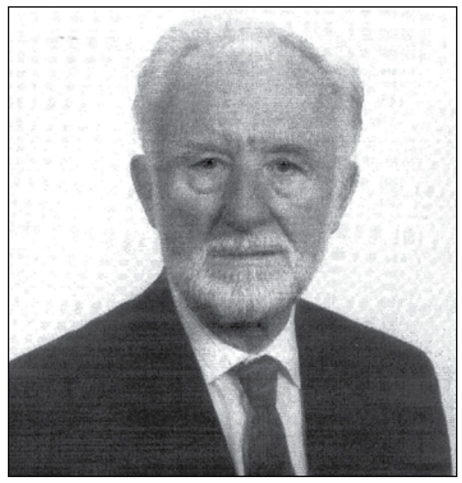
Г. Костюк жив і працював з думкою про Україну, про її майбутнє, про те, що залишить у спадок для наступних поколінь. Його праці як критика, дослідника історії літератури і сьогодні залишаються актуальними завдяки своїй принциповості, виваженості, гостроті порушених проблем. Цим і визначається його місце в українській літературі. Про значущість і впливовість історико-літературної спадщини Г. Костюка на літературний процес було згадано і на ювілейному вечорі.

На завершення вечора о. Петро Бойко прочитав уривки зі спогадів Г. Костюка „Зустрічі і прощання".

Послужив Україні і як вояк, і як вчений

Ярослав Колодій

З волі Всевишнього закінчив свою туземну мандрівку життя колишній підпоручник Дивізії „Галичина" та член Братства Дивізійників проф. Іван Коропецький. З глибоким жалем сприйняв вістку про мого дорогого побратима – про смерть, що звільнила його від терпінь останніх днів. Недуга та смерть забирають від нас наших рідних і друзів, і часами важко зрозуміти, куди вказують Господні напрямні знаки. Залишається для нас лише віра і надія на зустріч ... Полегшу в цей сумний час знаходимо у споминах минулих днів...

Іван Коропецький

Проф. Іван Коропецький народився 24 червня 1921 року в селі Струпкові (тепер Івано-Франківська область), в родині О. Володимира і Софії (з Татомирів) Коропецьких. Покійний мав сестру Марію і двох братів, Миколу і Романа. Всі вже покійні.

І. Коропецький одружений з д-р Наталією Білозор, дочкою д-ра Володимира Білозора, члена Військової Управи Дивізії „Галичина". Д-р В. Білозор починав свою лікарську практику під час Першої світової війни, в Леґіоні Українських Січових Стрільців, до якого він вступив відразу після закінчення своїх студій. Щойно в 1915 році, використовуючи свою відпустку, він у Празі отримав докторський диплом. Від 1918 року служив в Українській Галицькій Армії, а по переході за ріку Збруч став комендантом військового шпиталю у Вінниці в ранзі сотника. У „чотирикутнику смерти" він рятував життя вояків своєю відданою працею. Там і познайомився з медсестрою Марією Фединською, своєю майбутньою дружиною та мамою Н. Білозір.

Подружжя І. та Н. Коропецьких виховало двоє дітей, сина Романа і дочку Софію, вони успішно закінчили університетські студії. Р. Коропецький є професором славістики у Каліфорнійському університеті (Лос-Анджелес). Дочка Софія, заміжня за Богданом Пазуняком, закінчила докторські студії з економії у університеті Мишиґену Анн Арбор і працює за фахом у „Мудіз- корпорації".

І. Коропецький початкову школу закінчив у Самборі, а середню освіту з матурою здобув у Станиславівській гімназії в 1939 році. Закінчив університет в Ерлянґені 1950 року й докторат з економіки захистив в Українському Вільному Університеті.

В 1951 році еміґрувавши до США, продовжував студії завдяки кільком стипендіям в Ню-йоркському університеті, де осягнув ступінь маґістра, і в 1957-1959 роках працював як старший економіст стейту Ню-Йорк. У 1960 році розпочав академічну працю як лектор у Міському коледжі Ню-Йорку, а осягнувши докторат з філософії в Колюмбійському університеті в Ню-Йорку в 1964 році, отримав посаду професора економічних наук в Темпл-університеті.

І. Коропецький є автором вісьмох наукових розвідок про економіку України англійською мовою, двох україномовних, що були видані в Україні, як також і його „Вибрані економічні праці" українською мовою, що з'явилися у видавництві „Смолоскип" у 1998 році.

І. Коропецький був членом Американської Асоціяції Економістів, Української Вільної Академії Наук у США та чужоземним членом Національної Академії Наук України.

4 грудня 2008 року Світова Рада Товариства ім. Шевченка, у співпраці з Осередком НТШ у Філядельфії, в приміщені Дому Товариства „Свята Софія" в Елкінс-Парку, Пенсильванія, проф. І. Коропецькому вручила „Медалю Михайла Грушевського" – від Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові та Грамоти НТШ Америки.

Покійний І. Коропецький був людиною непересічних моральних вартостей, цікавився усіма проблемами, пов'язаними з розвитком і зміцненням незалежної України, переживав невдачі і роздор в українському суспільстві. Проф. І. Коропецький непохитно вірив у майбутнє України, перемогу національних ідеалів і свободу для українського народу.

Хай американська земля буде йому легкою. Вічна йому пам'ять!

Філядельфія

Пам'яті д-ра Теодозія-Юрія Крупи

Леонід Грабовський

14 вересня 2012 року відійшов у вічність, на 95-му році життя, заслужений діяч і активіст української громади в Америці, патріот і борець за свободу України, д-р Теодозій-Юрій Крупа.

Він народився 28 травня 1918 року в селі Залуже на Львівщині, в родині вчителів Володимира Крупи та Клементини з Гайдукевичів. Родинна атмосфера сприяла ранньому пробудженню національної свідомости хлопця. Вступивши до Перемиської української гімназії 1929 року, він став пластуном у підпіллі у 1933 році, під проводом гуртового керівника Богдана Мандюка, сина професора.

Активна участь у пластових таборах та інших імпрезах (1935-1936 роки) дала Т. Крупі відповідний гарт і змужніння, аби бути готовим фізично та ідейно до вступу до ОУН, членом якої він став в ті роки.

У 1936 році він склав вступні іспити до Познанського університету на відділ рільництва, згодом перейшов на медицину. Т. Крупа був куратором Української студентської громади та корпорації „Чорноморе" – націоналістичної організації українських студентів. Протягом всіх цих років майбутній лікар віддавався грі на бандурі та скрипці, віршуванню, акторству у студентському театрі, сольовому та хоровому співу, навіть хоровому дириґуванню.

Друга світова війна застала Т. Крупу на відвідинах родини, яка на той час мешкала в Перемишлі. Стало неможливим навчання в Познані. Т Крупа вступив до щойно організованого Львівського медичного інституту. Та незабаром Т. Крупу заарештував НКВД, разом з багатьма іншими молодими українцями-патріотами, і він потрапив в число звинувачених на сумнозвісний „Процес 59-ох". Жорстокі допити в слідчій тюрмі на Замарстинові тривали кілька місяців, і юнак серед багатьох інших був приречений на страту, та 22 червня 1941 року почалася війна Німеччини з СРСР. і частині в'язнів замінили вирок смерти на 25 років таборів. Наприкінці червня, перед падінням Львова, засуджених вивезли до Бердичівської тюрми. Тут частині в'язнів перед приходом німців вдалося втекти завдяки щасливому випадкові, хоча з великим ризиком для життя.

Не минуло й двох місяців, як студента-оунівця знову заарештувало ґестапо у Львові і ув'язнило до тюрми на Лонцького, а в листопаді 1941 року перевезло до Кракова. Цей арешт був наслідком ув'язнення Степана Бандери та Ярослава Стецька – кари гітлерівської влади за проголошення ними у Львові 30 червня 1941 року незалежної Української держави. Всі заарештовані мали потрапити до табору смерти Освенцім. Проте Т. Крупу випустили з тюрми в липні 1942 року. Поновний арешт 1943 року не віщував нічого доброго – він знов відсидів кілька місяців у львівській тюрмі на Лонцького, і лише початок набору вояків до дивізії „Галичина" став приводом для його звільнення. Майже всю решту часу до закінчення війни в 1945 році Т. Крупа працював у навчальному центрі для військових лікарів дивізії, а потім студіював в університеті Людвіґа в місті Гісені, Німеччина, в такий незвичний спосіб діставши змогу продовжити медичну освіту і одержати диплом лікаря.

Опинившись в англійській, а згодом американській зоні окупації Німеччини, Т. Крупа став чільним провідником у відродженні Пласту, організовуючи табори та курені.

У 1949 році Т. Крупа переїхав до Америки. Працював спочатку в Ню-Йорку, потім в Ню-Джерзі – в Нюарку, Марлборо, Ірвінґтоні, Трентоні та Моріставні – наостанку як завідувач відділення у психіятричній лікарні, а на емеритурі – як консультант-психіятр ще довго, навіть після 2000 року.

В США Т. Крупа продовжив активну громадську діяльність, зокрема в Пласті, ідеали та мета якого були близькі його душі та життєво важливі. Він був виховником юнацтва, працював у місцевому, краєвому та головному проводі. Українського лікаря запрошували працювати в таборах для американських скавтів. Ця його діяльність дістала визнання та нагороду – почесний Орден Стріли. Від самого заснування був Т. Крупа членом і – наприкінці – курінним отаманом куреня „Дубова кора".

В роки незалежности України Т. Крупа кілька разів відвідував Галичину, пильно слідкував за розвитком політичних подій, попри дедалі проґресуюче погіршення зору й слуху, намагався читати якомога багато книжок, брошур, газет та журналів, а в пізніші роки – слухати радіо та дивитись інтернет і телебачення з України.

В жалобі Т. Крупа лишив свою родину – дружину Любомиру з дому Мисевичів, сина Ярομира-Марію та дочку Ларису Крупу-Слободяник, родичів в Україні, численних давніх і нових приятелів та знайомих.

Вічна йому пам'ять!

Ню-Йорк

Посмертна слава...

(Закінчення зі стор. 15)

Г. Костюкові не пощастило в США зробити академічну кар'єру. Тільки на самому початку мав нагоду працювати у Дослідній програмі для вивчення СРСР при Колюмбійському університеті, і це дало у висліді дві його англомовні книги : „The Fall of Postyshev" (1954) і „Stalinist Rule in the Ukraine" (три видання, 1960). Але невсипуща активність і цілеспрямована продуктивність Г. Костюка дала гідні подиву плоди. З-під його пера виходили одна за одною книги: „Теорія і дійсність" (1971), „Окаянні роки" (1978), „Володимир Винниченко і його доба" (1980), „На маґістралях доби" (1983), „У світі ідей і образів" (1983), „Зустрічі і прощання" (том 1, 1987, том 2, 1998), „Сталінізм в Україні" (1995).

А ще він був ініціятором, упорядником і редактором видань творів Валеріяна Підмогильного, Миколи Куліша, Миколи Плевака, Павла Филиповича, Михайла Драй-Хмари, Миколи Хвильового, Володимира Винниченка і збірників Об'єднання українських письменників „Слово".

Г. Костюк був провідним громадським діячем української еміґрації. Ще в Европі він був одним з організаторів Української Революційно-Демократичної Партії і одним з провідників Мистецького Українського Руху. В Америці став ініціятором, засновником і довголітнім головою Об'єднання українських письменників „Слово" (1957-1975), а в 1960-1964 роках очолював Мистецьку Комісію Комітету побудови пам'ятника Шевченкові у Вашінґтоні. Чільний діяч Української Вільної Академії Наук УВАН і голова її Винниченківської комісії, він подбав про перевезення з Франції і збереження у США спадщини В. Винниченка.

Г. Костюк не завжди мав підтримку і зрозуміння широких мас української діяспори. Він мав цивільну відвагу братися за контроверсійну проблематику і перебороювати опір упереджених і недовірливих. Скільки треба було витримки, щоб забезпечити майбутньому українському читачеві і українській культурі творчість таких письменників, як В. Винниченко і М. Хвильовий, що викликали в розполітизованій діяспорі полеміку з осудом ініціяторів! А навіть така, здавалося б, благородна ідея, як побудова пам'ятника Шевченкові, стала приводом до гострої політичної полеміки і до іґнорування громадським естаблішментом українських письменників-еміґрантів.

Але Г. Костюк не був самотній у своїй діяльності: він мав гурт активних однодумців і співробітників і серед письменників-членів „Слова", і серед науковців УВАН, і серед демократично спрямованих кіл української інтеліґенції, і вони допомагали йому здійснювати далекосяжні пляни. Під кінець свого довгого життя Г. Костюк уже міг радіти, що заслуги його визнала і діяспора, і Україна. Його відзначили премією Антоновичів (1987) і премією ім. Винниченка (1990), обрали закордонним членом Національної Академії Наук України (1992).

З усіх книжок Г. Костюка найцікавіші для сучасного читача його мемуари „Зустрічі і прощання". Г. Костюк пізно взявся за писання мемуарів. Перше речення в першому томі „Зустрічей і прощань" каже: „Я ніби жартую з життям. Мені минає 81 рік, а я сідаю писати спогади. Це зухвальство старої людини, скаже дехто". Але Г. Костюк, як рідко хто з його одноліток, мав феноменальну пам'ять, а ще й багатолітню звичку систематично записувати події і факти у нотатнику. Його мемуари – це свідчення літописця, що реєструє події вірогідно і детально, але в нього теж неабиякий дар белетриста: він дає знамениті замальовки характерів, будує живі діялоги дієвих осіб. Його мемуари читаються легко, вони захоплюють читача, до них читач має охоту повертатися знову.

Але, як воно не дивно, з мемуарів Г. Костюка не завжди можна дізнатися про його особисті справи. Бо спогади ці не концентруються на особі і житті автора, там домінують портрети його сучасників. Перший том – це передусім силюети таких літераторів 1920-их років, як Микола Зеров, П. Филипович, М. Драй-Хмара, Борис Якубський, Олександр Корнійчук, Григорій Косинка, Борис Тенета, Іван Багряний, М. Хвильовий, Володимир Сосюра, Терень Масенко, Василь Мисик, Олексій Кундзіч, Григорій Епік, Юрій Яновський, Остап Вишня і чимало інших вчителів і колеґ Г. Костюка, а в другому томі серед інших змальовані яскраві портрети письменників діяспори – Аркадія Любченка, Юрія Клена, Галини Журби, Тодося Осьмачки, Юрія Косача.

Г. Костюк з великою увагою ставився до своєї праці. Про назву для спогадів радився з своїми кореспондентами. В листі до мене з 22 вересня 1984 року, наприклад, він подає на розгляд такі можливі варіянти заголовку для своїх спогадів: „На перехрестях доби", „Минуле в пам'яті", „Мій літопис", „Моя доба", „На життєвім перехресті", „На зламах доби", „Буреломна доба", „Далеке і близьке", „Життєвий маршрут". Жодна з тих назв не викликала в мене ентузіязму. І от майже рік пізніше (в листі з 14 листопада 1985 року) є вже п'ять інших проєктів: „Доба, події, люди", „Мандрівка в минуле", „Етюди пам'яті", „Мандрівка з пам'яттю", „Зустрічі і прощання". Мені дуже подобалася остання назва, хоч Г. Костюк спершу мав сумніви, мовляв, чи вона не надто поетична? Але зізнавався, що саме ця назва відбиває сенс його спогадів, бо ж він „справді постійно з кимсь зустрічався і прощався". На тому й стало, і під такою назвою мемуари вийшли у світ. До читача в Україні „Зустрічі і прощання" вперше прийшли на сторінках літературного журналу „Кур'єр Кривбасу", а ось недавно відбулася в Києво-Могилянській академії багатолюдна презентація нового видання цього двотомника, що його видало 2008 року в Києві видавництво „Смолоскип". Ще 2002 року Надія Баштова захистила в Національній Академії Наук України кандидатську дисертацію під назвою „Григорій Костюк – історик літератури та літературний критик", а найновіша її праця – це дослідження й інтернетна публікація надзвичайно цікавого листування між Г. Костюком і Юрієм Шевельовим.

8 грудня 2012 року в домі УВАН в Ню-Йорку відбулося спільне з НТШ-А відзначення 110-ої річниці від дня народження Г. Костюка. У програмі візяли участь Н. Баштова, Олександер Мотиль (НТШ-А), Теодор Костюк (УВАН). Це була нагода тим, хто зустрічав і пам'ятає Г. Гостюка, відсвіжити в пам'яті своє знайомство з цією небувалою постаттю, а молодшим шанувальникам справжньої культури – відкрити вперше автора одної з найцікавіших книг, які будь-коли появилися в українській діяспорі.

Шановні читачі!

Висилаючи до „Свободи" спомини і співчуття з приводу відходу своїх близьких і друзів, не забувайте підтримувати видання тижневика пожертвами на пресовий фонд!

Редакція

Ділимося сумною вісткою, що 6 жовтня 2012 року
відійшов від нас наш найдорожчий батько

св. п.

Дмитро Таращук

(1918 - 2012)

Покійний походив з села Малий Глибочок, Збаразького району, Тернопільської області. Як тисячі інших гнаних Другою світовою війною, Дмитро потрапив до Америки у 1947 році, та поселився в Мінеаполісі, Мінесота. Закінчив університет в Мінесоті та почав свою трудову кар’єру як інженер-механік. Перші роки працював в різних фірмах, а згодом заснував свою фірму за назвою „Air Flow Systems“. Дмитро започаткував нову технолоґію оброблювання та зберігання зерна і паперу.

Тато був активним членом Пласту в Мінеаполісі. Він навчив нас цінити кожну хвилину життя. Свій житєвий шлях закінчив на Фльориді.

У глибокому смутку залишилися:
доньки - Володимира, Христина з мужем Дейвидом,
стрийко - Володимир.
дальша родина в Україні

Просимо згадати покійного у своїх молитвах.

Вічна Йому пам’ять!

Ділимося сумною вісткою, що 20 грудня 2012 року
відійшов до вічности, проживши 86 років,
наш найдорожчий МУЖ, ТАТО і ДІДО

св. памяті

Ярослав Стасула

Похоронні відправи відбулися
29 грудня в катедрі св. о. Миколая в Чикаґо.

Тіло Покійного спочило на цвинтарі
св. о. Миколая в Чикаґо, Ілиной.

Залишені в смутку:

дружина	- Зеновія
син	- д-р Юрій з дружиною Іреною
доня	- Лідія
внучки	- Оленка і Уляна

Вічна Йому пам’ять!

У першу невимовно болючу
річницю відходу
у Божу вічність нашого
найдорожчого і незабутнього
Чоловіка, Батька і Дідуся

св.п.

АНДРІЯ ВСЕВОЛОДА ДОБРЯНСЬКОГО

буде відправлена
Поминальна Свята Літургія
у церкві св. Юра в Ню-Йорку
1 лютого 2013 року о години 9:30 ранку.

Про молитви
за спокій душі Покійного просить

дружина Стефанія
з родиною.

В перший день 2013 року відійшов у вічність
на 68-му році життя

св. п.

Василь Булавицький

син Ніни та покійного мистця Олекси Булавицьких..

Василь народився 11 січня 1945 року в Братиславі на Словаччині. Після війни родина перебувала в таборах для біженців в Німеччині, де народився другий син Андрій. В 1949 році родина Булавицьких переїхала до Америки та жила в Мінеаполісі, Мінесота. Василь закінчив університетські студії та працював в ділянці опіки над хворими в кількох шпиталях Мінесоти.

В смутку але із теплими спогадами про Василя доброту залишились Мама, дружина Eileen з родиною, брат Андрій, родина в Україні та друзі і співробітники.

П’ятого січня відбувся похорон на якому родина і друзі відпровадили Василя на вічний спокій.

Вічна Йому пам’ять!